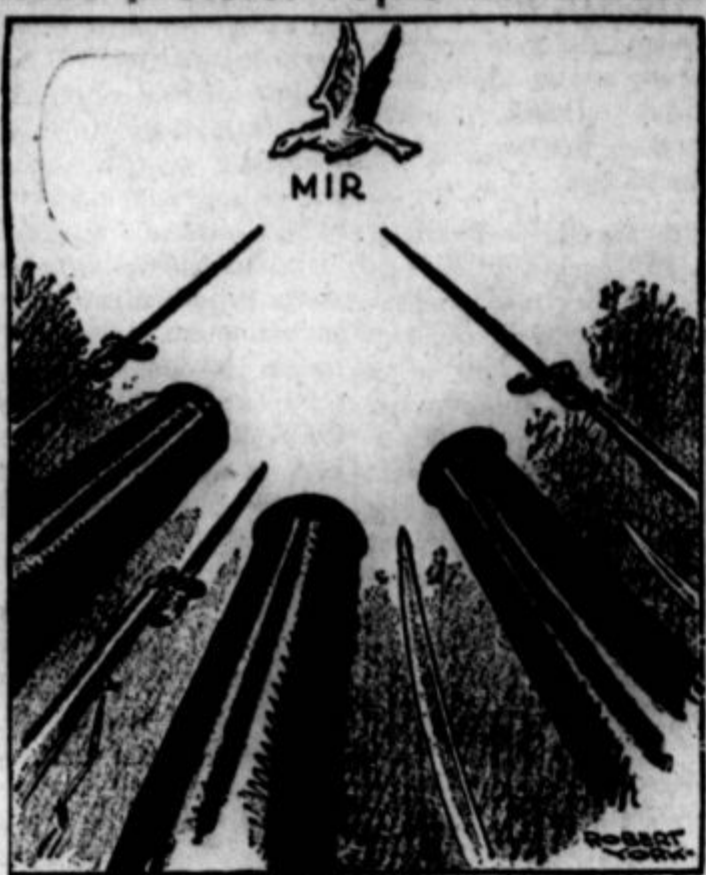

Ali bo preletel vojne nevarnosti?

MIR

London ne more dominijonom več ukazovati

Irska za popolno neodvisnost od Anglije. — Kralj George ima vedno manj titelov. — Južnoafriška unija se odružuje. — Churchill kritizira vlado

Na konferenci angleških dominijonov v Londonu sta sedaj zastopana tudi Indija in Pakistan. Prej je bila Indija posest Velike Britanije in vladana je bila iz Londona. Angleški kralj ji je ukazoval kakor mu je naročil angleški kabinet.

Enakopravnost Indije

Sedaj se je to spremenilo. Na tej konferenci v Londonu so bili zastopniki Pakistana in Indije enakopravni z zastopniki Anglije in drugih dominijonov. Tako je tudi Anglija postala "dominijon". Ostali dominijoni so Avstralija, Kanada, Nova Zelandija, Južnoafriška unija, Ceylon, in kot že omenjeno, Indija in Pakistan. Prebivalstvo slednjih treh dominijonov v Aziji je veliko številnejše kot orehvalstvo vseh ostalih dominijonov.

Te dežele so se doslej uradno označevale v svoji skupnosti "British Commonwealth of Nations".

Na tej konferenci pa je bila označena "British" odpravljena. V bodoče bodo te dežele le "Commonwealth of Nations".

Prestidž Anglije pada

Ponosnim Angležem seveda ni prav, da se je njihov "British" iz omenjene oznake črtalo, a se ne da pomagati. Azijski dominijoni nečejo biti "British" in ne Južnoafriška unija.

Tudi Kanada, Avstralija in Nova Zelandija postajajo vedno bolj samostojne. V minuli vojni je morala slednje dve protektirati pred japonskim napadom ameriška bojna sila. Anglija jih ni mogla. To ji je vzelo veliko ugleda.

Ko je dala Anglija Indiji na izbero, da se lahko okliče za popolno samostojno, ali pa se proglasi za dominijon v angleškem obsestvu, se je končno odločila za slednje. Enako je angleška vlada izjavila Burmi. Toda ta se je odločila za popolno ločitev od Velike Britanije. In tudi gospodarsko se hoče osamosvojiti čim bolj od nje.

Tako je angleški kralj nehal biti cesar Indije in Burme in tudi tisti "kralj Irske" je izgubil, ker je vlada v Dublinu izjavila, da se ne smatra več za podložnico angleški kroni. Politično pa je Irska od Anglije že itak dolgo ločena in v minuli vojni je bila v veliko škodo Anglije nevtralna. Tako je bila Anglija za časa vojne vsled nevtralnosti dublinske vlade ob baze na Irskem. Irski je to zamerila tudi ameriška vlada, toda tedanji predsednik irske vlade Eamon De Valera je vztrajal v svoji nevtralnosti.

Tudi dominijon Južnoafriške unije med vojno Angliji ni hotel veliko pomagati, posebno ne z vojaštvom. In v Kanadi se je vr-

šila takrat velika kampanja, da naj se Angliji pomaga na bojišči le s tistimi kanadskimi vojaki, ki bi se prostovoljno javili.

Cesarstvo jako omajano

Do prve svetovne vojne in med vojno ter deloma tudi nekaj časa po tej vojni je imperiju Velike Britanije vladal London. Tudi dominijoni so bili takrat veliko manj neodvisni kakor sedaj. Vojne je v njihovem imenu napovedoval kralj, pa če so hoteli vanje ali ne. Sedaj je bilo od njih odvisno da-li hočejo pomagati Angliji s svojo oboroženo silo ali ne.

Doslej so se morale indijske divizije boriti tam kamor jim je ukazala vlada v Londonu. V bodoče ne bo več tega.

Toriji se hudejejo

Toriji pod vodstvom Winston Churchilla in Edena trdijo, da ako bi oni ostali na vladi, ne bi bilo tega. Ko je bil on predsednik vlade je laboritor dejal, da on ne bo kraljev prvi minister zato, da bi kumoval razpadanju imperija njegovega veličanstva. Delavska stranka pa je Indiji obljubila neodvisnost, da si se je potem ko je prišla v vlado s svojo večino obotavljala. A ker je Indija neodvisnost vztrajno zahtevala, se je Atlee odločil svojo obljubo tudi izpolniti.

Anglija seveda ni izgubila še vseh posesti. Ima še mnogo kolonij v Afriki in Aziji, toda tudi v njih zahtevajo domačini več pravic in avtonomije.

Gospodarsko pa je še močna, dasi ima težave, ker mora za-

(Konec na 4. strani.)

POLOM "TRUMANOVE DOKTRINE" NA KITAJSKEM IN V GRČIJI

V naših lukah na Pacifiku brze nalagati ameriške ladje z municijo, da z njo obvarujejo Čiang Kaišeka pred popolnim porazom.

Toda kaj mu pomaga vsa ta ameriška vojna oprema, ko pa na bojiščih vseeno izgubljal. Letošnjo pomlad je zatrjeval, da bodo do jeseni takozvani kitajski komunisti poraženi na celi črti. A namesto tega je bila Čiang-Kaiškova armada v Mandžuriji do kraja tepena in koncem minulega tedna je odvrгла svojo ameriško opremo ter se pognala v beg, na tisoče Čiang-Kaiškovih vojakov pa je dezertiralo h komunistom. Naši časniki so iz Mandžurije poročali: "Posvobod viditi ameriške strojnice, tanke in bojne arto, ki so jih nacionalistične čete pustile na begu pred komunistično armado..."

In tako je ta oprema, poslana iz Amerike Čiang-Kaiškovi armadi, prišla v roke komunističnim četam.

Mandžurija je bogata na prirodnih zakladih in pod Japonsko je bila zelo industrializirana. Za Čiang-Kaiškov režim je izgubljena. Enako tudi velik del severne Kitajske. Mnogi ameriški poročevalci so menja, da postaja položaj za Čiang-Kaiškov režim brezupen vzlic ogromnim dajatvam iz Zed. držav. Naša vlada ga podpira z vežbanjem in opremljanjem njegove armade. Dajemo mu posojila. Zalagamo ga z živčjem. A vojno s "komunisti", katere nihče ne podpira, pa vzlic vsemu izgublja. Sovjetska unija ni kitajskim komunistom še z ničemer pomagala razen da jim je prepustila zaloge municije, ki jih je Japonska imela v Mandžuriji.

Vzrok propadanja Čiang-Kaiškove nacionalistične vlade je pred vsem korumpiranost njenega uradništva, in izkoriščanje kitajskega ljudstva. Nacionalistična vlada nima za socialne potrebe naroda nobenega smisla. Velepesezniki in drugi bogataši ljudstva množice nemoteno izrabljajo in to je vzrok, čemu kitajski dninar in kulji postaja "komunisti" in pomaga organizirani ljudski armadi, ki jo ameriški tisk označuje za komunistično.

Kot na Kitajskem se je Trumanova doktrina "ponesrečila" tudi v Grčiji. Do te jeseni bi morali biti grški gerilci ("komunisti") popolnoma poraženi. Tako je namreč grška vlada obljubila letos v februarju. Toda nedavno je priznala, da je teh upornikov sedaj več kot pa jih je bilo predno je prišla Trumanova administracija — z odobritvijo obeh strank, s svojo intervencijo v Grčiji. Na stotine in stotine milijonov dolarjev smo že izdali za obvarovanje grškega monarhističnega režima in za poraženje "komunistov". A dne 30. oktobra je rojalistični premier Themistokles Sofoulis priznal, da ni uspel ne v vojni z gerilci in ne v načrtih za ekonomsko obnovo dežele. Zato je kralju sporočil, da bo resigniral. Članom ameriške komisije, ki nadzira grško vlado in njeno armado, ter določa, kako naj se uporablja ameriška pomoč, to ni bilo všeč. Rekli so, da sedaj ni čas za krizo v vladi. Toda kriza je tu in položaj je tak, da čim bi Amerika uknila svojo pomoč, bi moral kralj bežati in Grčija bi postala ljudska republika. To se bo prej ali slej vseeno zgodilo, ker ameriška intervencija v prid reakciji ne bo mogla večno trajati.

Dovažanje premoga v Berlin z letali veliko stane

Dva milijona Nemcev v zavezniški coni Berlina je v skrbeh s čem bo kurilo to zimo. Ameriška in angleška letala dovažajo v svoj del Berlina okrog 2,600 ton premoga dnevno. Dovažanje takega tovora z letali pa je draga stvar. Keith Wheeler poroča iz Berlina, da stane vsaka tona z letali dovažanega premoga \$157.

Zavezniški del Berlina je dobival pred blokado povprečno 7,200 ton premoga na dan za svoje kurivne potrebe in za industrijo. Torej je 2,600 ton na dan veliko premalo.

Ena elektrarna je morala vsled tega že prenehati in mesto v zavezniški coni mora hraniti na elektriki. Luč je dovoljena le omejeno ur.

Ker je treba dovažati z letali tudi krompir, meso itd., je to za ameriško poveljstvo v Berlinu velik problem. Sovjetsko poveljstvo noče odnehati z blokado, z letali pa ne bo šlo tedne in mesece ali pa še dalj, ako bo ameriška vlada vztrajala, da naše čete ostanejo v Berlinu za vsako ceno.

V zavezniškem predelu Berlina je problem tudi brezposelnost. Ker so tovarne vsled blokade omejile ali pa celo ustavile obrat, je 90.000 delavcev brez dela. Ker občina nima sredstev, da bi brezposelnim mogla pomagati, je tudi to breme odpadlo na zavezniške, najbolj seveda na Ameriko.

Pomoč Kitajski za boj proti komunizmu

Kitajski delegat v varnostnem svetu Združenih narodov je v intervjuju v Parizu dejal, da šteje kitajska (nacionalistična) armada 2,500.000 mož, toda da jo bo mogoče vzdrževati v vojni s komunisti, potrebuje iz Amerike za okrog 600 milijonov dolarjev materiala. In to poleg \$400.000.000, ki jih je ameriška vlada določila Kitajski v gospodarsko pomoč.

Da-li bo ameriška vlada zmogla ali pa hotela dolgo vzdrževati Čiang-Kaiškovo armado, je odvisno od kongresa. Bržkone se bo naveličali sipati dolarje in material na Kitajsko ne da bi mogla Čiang-Kaiškova vlada pokazati kakšne uspehe.

Nune v N. D. sedaj v civilnih oblekah

V nekaterih katoliških okrajih v North Dakoti so šolski odbori najemali v javne šole tudi katoliške nune. Protestanti v legislaturi so uspeli spraviti skoz zakon, ki šolskim odborom prepoveduje najemati take učiteljice, ki so v redovniških oblekah. A škof je brihtna glava pa je odločil, da smejo biti redovnice v javnih šolah civilno oblečene. In s tem je zakon izgubil vso veljavo.

KOMENTARJI

Tretja svetovna vojna je na pragu zares. Saj tako se zdi, ko človek posluša poročila s konference Združenih narodov in pa depeše, oziroma radio iz Moskve. Trumanovi državniki se bahajo, da se le mi pripravljamo za mir. V Kremlo pa zatrjujejo, da edino mi in Angleži gojimo željo zaplesti se v agresivno vojno.

Tragedija je, da vsi govorijo za mir, a v resnici pa mislijo le na nov spopad in se pripravljajo nanj. Slabo je, — jako slabo — namreč za one, ki bi radi živeli in to v miru — ne v večni skrbi kdaj zaropotajo strojnice, pa dejo bombe in se podira strop, ki ga imaš nad glavo.

So se volilci iz minule volilne kampanje kaj naučili? Kaj se! Ne krize, ne vojne jih ne izučijo — saj ne tako, da bi si položaj lahko demokratično izboljšali. Ni čudno, ako se reakcionarji boje prevratnikov, ki se lahko poslužijo tudi stavk, sabotaž in drugih nedemokratičnih sredstev! Da, kriza je med nami — za enkrat le politična, a se bo spremenila v tako, ko ne bo ne dela in ne jela.

Avstrijska vlada je konfiscirala komunistični list "Der Abend". Kako se je to zgodilo, o tem krožijo razne vesti. Avstrija je namreč razdeljena v okupacijske cone, kakor je Nemčija. Je pa njena vlada taka, da živi od ameriških dajatev in se ravna po tokih ameriške vnapreje politike. Avstrija je torej — politično in gospodarsko — pod okriljem Trumanove doktrine.

Dr. Miha Krek, ki je utaborjen pri "Ameriški domovini", noče niti med vrsticami povedati, da je anglo-ameriška zveza bila ves čas vojne proti aspiracijam slovanskih narodov — tudi ako ne bi bilo od njih niti enega komuniste. Zato bo Nemčija spet oborožena, koroški Slovenci ostanejo v jezeru ponemčevanja in ekonomsko so slovanske države — industrialno (razen Češke) vse zaostale vsled nemškega kapitalizma — sedaj potiskane v zaostalost od anglo-ameriškega kapitalizma. Ob enem se seveda pridruža za demokracijo, namreč anglo-ameriška reakcija, da s tem zakrije svoje prave namene.

Sovjetska unija je Poljski republiko po vojni zelo pomagala. Saj ako je verjeti depeši AP. In

(Konec na 4. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Tiskarni smo plačali minuli mesec na račun dolga \$1.000, kakor smo ji obljubili. Ta mesec pa ji moramo plačati \$2.000. Odziv na klic za prispevke v sklad za obvarovanje Proletarca je bil dozdaj dober in upamo, da bo enako tudi ta mesec.

V pismih, ki jih prejemo, nam zagotavljajo, da bodo storili vse v svoji moči da ta list ostane in da bo svoje delo, za katerega je bil ustanovljen, nadaljeval.

Nekateri priporočajo zvišanje naročnine za kak dolar ali dva na leto. To bi se vseeno ne bile zadosti. Češki tehnik "Nova doba" v Chicagu, ki velja za "sopotniško" glasilo in je enako velik list kakor Proletarec, stane \$5.50 na leto, ali \$3 na pol leta. Vzlic temu, da je veliko dražji kakor Proletarec in ima tudi svojo tiskarno, je še vseeno odvisen za svoje vzdrževanje od prostovoljnih prispevkov kakor Proletarec.

Torej bomo morali nadaljevati kot smo doslej — s pomočjo tistih, ki verujejo v program in v naša, ki jih zagovarja ta list od početka. Ako ga izgubimo, ga ne bo noben drugi nadomestil.

To ugotavljajo tudi v izjavi iz Waukegana, ki je v tej številki.

Delo s koledarjem gre naprej, toda mnogi sotrudniki se niso odzvali toliko začasno kakor smo jih prosili.

Tudi delo v uradu se je tekom leta nakupilo, a od kar nam pomaga Clarence Zaitz, gre na boljše.

V tej številki je začel izhajati roman "Fara sv. Ivana", ki ga je spisal Miško Kranjec. Pričnanja se na tretji strani.

Izkaz prispevkov je nadaljevan v tej številki. Mnogo imen še ni uvrščenih. Bodo v prihodnjih seznamih.

Nauki minulih volitev unijskemu gibanju

Zmagal je ponovno monopolni kapitalizem in unije so v volilni borbi zamen potrošile par milijonov dolarjev iz žepov svojega članstva.

Niti ena velika upija ni bila v volilnem boju s kakim načelnim programom. Vse, kar so storile, je bilo oglašanje, da je treba poraziti one poslanca in senatorje, ki so glasovali za Taftov-Hartleyjev zakon. Toda kaj koristi, če poraziš enega republikanca ali demokrata in izvoliš drugega na njegovo mesto?

Delavstvo je v teh volitvah bilo od svojih unijskih vodij izdano kakor še v vsakih doslej. In kar je najbolj tragično, baš v minuli volilni kampanji se je manj unijskih voditeljev navduševalo za samostojno delavsko politično akcijo kot še kdajkoli prej, vzlic temu, da sedaj ni bil kandidat kak FDR pač pa dva konservativca. Namreč na listi

republikanske in demokratske stranke.

Ne Truman ne Dewey nista "delavska prijatelja". A vendar je ogromna večina unijskih voditeljev delala zanj — in trošila denar izkoriščenega delavstva njima v pomoč.

Korporacije so takih "unijskih" voditeljev vsele in ko bodo v stavkah spet padali krepelje po delavskih bučah — ali se bodo delavci kaj spomnili političnega skebanja svojih takozvanih unijskih vodij?

Ako ne bi bili tako zavedeni, in če bi brali še kaj drugega kot monopolističen... kapitalistični tisk, morda bi razumeli, da je bil strup propagande, ki je označila vsako napredno gleslo za "komunistično" in pa za "proti-ameriško". sredstvo... tako močan, da je omamil predvsem tiste, ki načeljujejo unijsko organiziranemu delavstvu — torej

baš one, ki bi morali vedeti bolje.

Stari dve stranki sta potrošili v volilni kampanji okrog deset milijonov dolarjev. In delavske unije v agitaciji za njune kandidate pa nad dva milijona dolarjev. Torej za kandidate tistih dveh strank, ki sta sprejeli Taftov-Hartleyjev protunijski zakon.

Vsi ti unijski voditelji — z redkimi izjemami — so ob enem z ostalo reakcijo vred agitirali proti Wallaceu in progresivni stranki. In ker so za Wallacea agitirali posebno komunisti, jim je bilo to dejstvo v hujkanju delavstva proti njemu kakor nalašč.

Vodja unije ILGW David Dubinsky v New Yorku, predsednik unije klobučarjev Max Zaritsky in njuni "socialdemokratski kolegi" v New Yorku so agitirali za Trumanu v okviru svoje "liberalne" stranke, vodi-

telji unije ACWA pa za istega kandidata kar naravnost v demokratski stranki. Pred štirimi leti so imeli v posesti še newyorško Labor Party, ki je bila sedaj za Wallacea.

Vsi ti in drugi unijski voditelji so bili pred konvencijo demokratske stranke proti Trumanu in zahtevali od nje, da nominira koga drugega namesto njega, n. pr. generala Eisenhowera. Ker tega ni hotela, so se razni Dubinskyji, Murrayji itd. "premislili", preklicali svoje prejšnje izjave o Trumanu in agitirali zanj. A precej unijskih vodij pa je lomilo kopja za Deweyja. Za Wallacea pa so bili le tisti odborniki unij, ki so označevani za komuniste ali pa za sopotnike.

Tako je ameriško unijsko delavstvo politično tam kakor je bilo pred štirimi leti. In Taftov-Hartleyjev protunijski zakon bo ostal v veljavi.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NABOČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Volitve so za nami in kaj sedaj?

Volilni izid je tak kot smo ga pričakovali. Zmagala je dvojica demo-republikanske kapitalistične stranke.

Res so se v kampanji demokrati in republikanski politiki zmerjali drug drugega — toda ne radi principov temveč v borbi za službe. Program dvojice se v ničemer ne razlikuje. Obe stranki imata eno in isto vnanjo politiko. Obe sta sprejeli protinujsko postavbo. Obe sta glasovale v kongresu za "Trumanovo doktrino" in obe služita monopolom.

V volilni agitaciji na vsakih par let in v predsedniških volitvah na vsaka štiri leta pa se "politišni" dvojici stranke lasajo in obljubljajo ljudem znižanje davkov ter raj na zemlji — ne samo v nebesih.

Nova progresivna stranka — naravno v teh volitvah ni triumfirala. Unijski voditelji so bili proti nji in unije oni kontrolirajo. Ali bo Henry Wallace storil isto kot je leta 1924 storil takratni predsedniški kandidat wisconsinški senator R. B. LaFollete, je še vprašanje. LaFollete se je umaknil po volitvah iz javnega življenja zelo razočaran. In ob enem je zbolel. Ze v volilni kampanji je bil zdravstveno slab.

Njegovo gibanje v kampanji so podpirale in financirale predvsem unije železničarjev. Odobrile so ga tudi unije AFL pod vodstvom S. Gompersa, toda v agitaciji zanj so delovale samo takozvane socialistične unije AFL.

Progresivna stranka v minuli kampanji pa ni imela na svoji strani ne bratovščin železničarjev, ne unije AFL, ne unij CIO. Seveda, bile so izjeme.

Vzlic temu je progresivna stranka iz vrst razredno zavednega delavstva vodila sijajno kampanjo in Henry Wallace se lahko ponaša, da je imel boljše obiskane shode kakor pa sta jih imela Truman in Dewey.

Unije so v volilni kampanji potrošile kakih dva milijona dolarjev. Prejkone več kakor toliko. Res se jim je posrečilo "kaznovati" nekaj "sovražnikov" unij, toda pomagale so izvoliti prav take "prijatelje", ki se po volitvah spremene v "sovražnike".

Petnajst milijonov ameriških unijskih delavcev in njihove žene, hčere in sinovi so glasovali v ogromni večini za stari dve stranki. In s tem za nadaljevanje "mrzle" vojne, za militarizem, za obvezno vojaško službo, za sistem izkoriščanja, za "depresijo" in za novo vojno. Kajti ameriško javno življenje, ameriško miselnost, ameriški tisk, radio in filmsko industrijo kontrolirajo monopol. In monopol so pod kontrolo male skupine bankirjev, ki narekujejo, kakšna naj bo notranja in vnanja politika zvezne vlade in kdo naj bodo "vodilni" kandidati v politične urade. Opoziciji puste le toliko pravice, da se "izpuhti".

Tako se je zavedeno ameriško delavstvo s farmarji vred spet porazilo samega sebe.

Ali anglo-saški blok res potiska svet v novo pokolje, v rušenje in uničenje?

Predsednik sovjetske vlade Josef Stalin se redkokdaj oglasi. Ne med vojno in ne po vojni ni govoril svetu ali svojem ljudstvu po radiu tolikokrat kot sta to storila Winston Churchill in pa Franklin D. Roosevelt. Tudi intervjuov s časnikarji ni imel kakor sta jih onadva.

Tu pa tam se Stalin vendarle oglasi in tedaj njegove izjave tolmači ali pa preveva ves svetovni tisk.

Nedavno je imel Stalin — bržkone po svoji želji — intervju z zastopnikom moskovskega dnevnika Pravda. Bil je pismen. Uredništvo mu je poslalo vprašanja in on je odgovoril nanje.

V njemu je Josef Stalin dejal, da angleški in ameriški toriji potiskajo svet v novo svetovno vojno — ker snujejo in organizirajo napad na Unijo sovjetskih socialističnih republik.

Ker je to izjavo podal ne kak zasebnik ampak Stalin je njegova ugotovitev skrajno resna.

Sicer pa — mar je njegova izjava kaka skrivnost?

Cemu pa smo z našimi milijoni, z našo municijo in z našo opremo na primer v Grčiji? In moskovska "Pravda" v nekem drugem članku pravi, da organiziramo in utrjujemo Grčijo za vojno bazo, ki bo Zed. državam služila čim se odločijo za krvavo vojno z Rusijo. Tudi to ni nikakršno odkritje temveč znana resnica.

Tak smo si dobili v enak namen baze v fašistični Španiji, v Turčiji, ki jo vzdržujejo dolarji ameriških davkoplačevalcev, v Iranu, v Egiptu itd.

Ker je Stalin s sredstvom omenjenega intervjuja narode Sovjetske zveze posvaril o novi vojni nevarnosti — pomeni, da je taka nevarnost tu zares.

Vedno več čujemo od naših in angleških vojnih hujskačev zahtev, da naj zmečemo naše atomske bombe na Moskvo, na Kijev, Odešo, Leningrad itd., in na mesta zaveznic Sovjetske zveze, ako se ne bi takoj brezpogojno udele naši bojni sili.

Stalin se je posebno lotil v omenjenem razgovoru v Pravdi bivšega angleškega premierja Winstona Churchilla.

Kadar koli ima priložnost — Churchill in njegova torijska stranka skuje v napad — v oborožen napad na Sovjetsko zvezo. S Stalinom je bil Churchill med vojno in tudi že po vojni večkrat skupaj na konferencah, na katerih so sklepali načrte za poraženje osovražca in za zgraditev miru po svetu.

Churchill je besednik ne samo starega, protislovanskega anglosaškega imperializma temveč sedaj še posebno glasnik kapitalizma. In v tem — žal, mu pomagata tudi sedanja takozvana anglosaška delavska stranka. Torijska anglosaška diplomacija je še vsa v službi kakor je bilo pod Churchillom. In vsa je sedaj oslonjena

Doba "bombne civilizacije"

Ostanki dobe prostih zemljišč v Zedinjenih državah

Tekom letošnjega poletja je ameriški departament za notranje zadeve naznanil, da ukinja pet "zastarelih" vladnih zemljiških uradov v državah Oregon, North Dakota in South Dakota. Ti zemljiški uradi so predstavljal ostanki dobe, ko se je naseljevalo na zapad in vlada k temu pomagala z nudenjem proste zemlje naselnikom, ki so si hoteli ustanoviti domačije na zapadu. Tozadeven zakon je bil sprejet 1. 1862 ter je veljal za vse predele, ki tedaj še niso bili naseljeni v krajih zapadno od veletoke Mississippi. Zakon je bil poznan pod imenom "Homestead Act" ter je določal, da lahko dobi zainteresirana oseba 160 akrov zemlje zastonj, ako si hoče ustanoviti dom in farmo

na zapadu. Pogoj je bil, da dobljeno javno zemljo obdeluje pet let. Koncem te dobe je vlada zemljišče pregledala in če je bilo obdelovano po določbah zakona, je potem pripadlo novemu naselniku oziroma farmarju, ki je plačal le nekaj malega za vsak akter podeljene zemlje.

Prosta porazdelitev zemlje je bila na višku v desetletju, ki je sledilo civilni vojni. Vlada je tedaj lastovala ogromne kompleksne zemlje, gozdov in pašnikov, itd. Treba je bilo ustanoviti 393 zemljiških uradov, da so sproti oddajali in pregledovali podarjeno oziroma za malo ceno prodano zemljo. Prej omenjeni zakon je sicer veliko pripomogel k naselitvi zapada in razmahu

na ameriške dolarje in na ameriško vnanjo politiko, ki temelji na takozvani Trumanovi doktrini.

Ko je tu do drugega novembra govoril predsednik Truman za mir, so njegovi pooblaščenici v zapadni Evropi bili na delu za zgraditev zapadnoevropske zveze tudi za vojni napad, ne samo za ekonomsko obnovo.

Nemčijo, ki smo jo porazili, obnavlja naša vlada po militarizem kakor jo je newyorški Wall Street obnavljal po prvi svetovni vojni.

Cemu vse to? Navidezno sedaj zaradi Berlina.

Sovjetska zveza smatra, da zapadne sile v njemu nimajo nobene pravice več, ker so se odločile svoj del bivšega Hitlerjevega rajha organizirati v novo ekonomsko in militaristično silo. Proti Sovjetske zvezi seveda.

Ne bilo bi prav če bi rekli, da so nove vojne historije krivi samo anglosaški — namreč ameriška vlada s svojimi sateliti.

Vladi v Washingtonu in Londonu se boji — da ako se Rusije ne "ustavi", bo bodoče stoletje "sovjetsko" namesto "ameriško", kakor ga je tik po vojni proglasil Churchill. Namreč za "ameriško stoletje". Torej ob enem za nadaljno stoletje anglosaškega ter nemškega kapitalizma.

Medvojni angleški premier je mnenja, da ako se Sovjetske zveze ne zruši in se jo preuredi v državo s kapitalističnim gospodarstvom pod anglosaškim gospodarstvom, je anglosašonske nadvlade po svetu konec oziroma jo bo. In ako Wall Street in "City" (londonski Wall Street) hočeta, da je ne bo, je treba nove vojne — sedaj ne proti fašizmu temveč proti sovjetskemu socialističnemu sistemu.

Multimilijonarji in milijonarji v vojnah ne tvegajo dosti. Njihova bogastva se jim množe. In njihovi sinove dobe častniške naslove ne da bi se jim bilo treba pokazati na fronto.

Padajo pa sinovi in hčere delavcev in kmetov. In padali so v minuli vojni vsi od kraja — v predelih mest, kjer žive "navadni" ljudje. Bogati pa so se poskrili v zavetišča.

Po našem mnenju je Sovjetska zveza s svojimi zaveznicami vred pretrpela toliko hudega, da se boji nove vojne. Le kapitalizem Zed. držav s Trumanovo administracijo na čelu in pa angleški torizem sili vanjo. Zed. države so v minuli vojni veliko žrtvovale — posebno gmotno, Sovjetska zveza pa je dala za zmago nesheto življenj.

Ne mika je, da bi šla spet v tako gorje.

A zdi se, da so v Washingtonu in v Londonu militaristi toliko v sedlu, da jim je vseeno kakšna naj bo usoda bodočega sveta. Gre se jim le za uničenje "komunizma".

In to se je izkazalo tudi v minulih predsedniških volitvah v naši državi. Bedaki so glasovali bedaki, kakor zmerom. In bedaki so v večini. Če ne bi bili, ne bi imeli vojne historije in ne strahu pred "komunizmom", pač pa si gradili s svojimi sredstvi blagostanje, kar z našo industrijo in agrikulturo zmoremo na celi črti.

prebivalstva v smeri proti Pacifiškemu morju, ni pa nudil novim naseljencem vsega kar jim je obljubljal. Stotisoči so odšli na zapad in si tam vzpostavili domačije, ali poleg teh posameznikov je dobil zapad tudi velike korporacije, katerim je dala vlada ogromne kose zemlje v zameno za obljubo izgraditve železnice, ki naj bi povežale novo naseljene predele zapada. To je privedlo na zapad trume zemljiških in drugih spekulantov — zemlja podarjena velikim korporacijam, je končno prešla v roke posameznih lastnikov, ki pa so morali zanj drago plačati, ker korporacije so hotele imeti dobiček.

Nek drug zakon, ki je bil tudi sprejet 1. 1862 je predal milijone akrov vladne zemlje posameznim državam Unije. Zemlja je bila podarjena za javne ustanove kot univerze, kolegije itd. To je omogočilo porast in razmah univerz kot je Arizonska in kolegijev kot je Državni kolegij kmetijstva in mehaničnih umetnosti v državi Iowi. Te ustanove so še danes delno vzdržuje iz skladov, ki jim jih je omogočila prodana zemlja, ki so jo dobile od vlade Zed. držav.

Zed. države ameriške so edina dežela na svetu, ki so podelila zemljo onim, ki so jo obljubili obdelovati in rabiti zase in za skupno korist in porast dežele. V prvih letih svoje zgodovine, ko je imela Amerika organizirano vlado samo vzhodno od veletoke Mississippi, je vsaka posamezna država kontrolirala svoje javno ozemlje. Kasneje, ko se je pridružila Zvezi tudi država Texas, je istotako ohranila lastništvo svoje javne zemlje. Vse drugo ozemlje, vključno Alasko, se je porazdelilo po zakonih sprejetih v kongresu.

Od 1,500,000,000 akrov javno lastovane zemlje v tej deželi, je kongres dozdaj oddal vsaj razen 500,000 akrov. Ta zemlja ni primerna za farmanje, ker sestoji preveč iz puščav, gorovja in pašnikov. Kljub temu imamo še vedno 17 zemljiških uradov v Zed. državah in tri v Alaski.

Na raznih "homesteadih" je v tej deželi tudi precej slovenskih naseljencev. Nekateri so si napravili lepe in dobičkonosne farme, drugi le životarjijo in se za silo prebijajo, a pridnost, ki je lastnost našega priseljence, je večini naših "homesteaders" omogočila, da so prišli do lastne zemlje in se oprijeli farmanja ter se tako rešili industrijskega dela, ki je posebno v zgodnjih letih naseljevanja naših ljudi zelo črpalo delavce v rudnikih in v težki industriji.

Common Council.

Proletarec je vaš list. Priporočajte ga svojim znancem in prijateljem, da se naroče nanj.

POSKO OVEN:

RAZGOVORI

Ko bodo te črke natiskane bo rezultat volitev že znan. Kar se nas tiče bo silno malo razlike. Zadnjih par let so te takozvane glavne politične stranke postale popolnoma enake. Za nas bo ostalo samo eno delo — organiziranje zares prave delavske, splošne ljudske stranke, za kakršno je danes nastala zgodovinska potreba.

Premogarska stavka v Franciji

O tej stavki, v kateri so bili v boju ne samo premogarji ampak v splošnem vse francosko delavstvo — so pisali, da se je vršila po naročilu iz Moskve, ter da ni v ozadju ekonomskega pomena. V New York Timesu čitamo poročilo delavskega biroja, v katerem se navaja naravnost obupen položaj francoskih premogarjev — ne samo glede nevarnih in nesanitarnih rovin in stanovanj, ampak življenjski položaj je postal tak, da je moralo priti do boja. Riketi, tuberkuloza in druge podobne bolezni, katere so posledica slabe in pomanjkljive hrane — poberejo do šestdeset odstotkov otrok — in med starejšimi ni dosti boljše. Ne komunizem in ne revolucija, ampak strahotne življenjske razmere so prisilile premogarje in njih ženske in otroke v boj.

Ko sem čital v naših meščanskih listih, da so francoske oblasti poslale vojaštvo v San Etienne, se mi je takoj dozevalo, kakšno vojaštvo... In res drugi dan sem čital, da so bili Senegalski. Dobro se spominjam leta 1910, 11 in 12, ko sem se slučajno nahajal v Franciji. Vsakega prvega maja je francoska buržvazija pričakovala revolucijo. Ze dan pred 1. majem je bil glavni bulevard med Palace de la Republique ter Place de L'Opera, poln črnega vojaštva temnih afriških zuaov, ter še bolj črni Senegalsci. Taborili so v polni vojaški opremljeni kar zunaj na plici. Drugi dan, ko je na tisoče pariskega delavstva demonstriralo na ulicah, so privlekli še oklopno konjenico, takozvano "Garde republicaine", tako, da je bilo v popolnem onemogočen ponovni poizkus "Pariske komune". Moj mojster, Francoz, pri katerem sem prvo leto delal, se ni mogel načuditi zakaj ne delam prvega maja. Dejal je: "Vraga saj smo vendar krajje že davno brenili — ter Francija je republika. — Kaj pa vendar zahtevate?" Fant ni imel nobene pojma o pomenu prvega maja. S pokojnim Janezom Vlodovo sva se vsako leto udeležila delavskih demonstracij. Enkrat — leta 1911 — nas je oklopna konjenica skoro vrgla v reko Seine. Da, delavske demonstracije v Parizu so bile vedno živahne. In Pariz je doživel že precejšnje število revolucij.

Vzrok delavskim nemirum v današnji Franciji ni toliko komunizem ampak tisti "laissez faire" — francoske vlade, katere dovoljuje, da je črna borza v polnem zamahu, katere kljub vsem socialnim reformam ne more zagotoviti balance med vedno padajočim frankom ter delavskimi plačili. Domači militarizem, kolonialna vojna v Indo-Kini ter domači agrarni problem, kateri dovoljuje kmetom kupčevanje v črni borzi, vse to so faktorji, kateri peljejo Francijo kljub vsej ameriški denarni pomoči v finančni bankrot.

Jugoslavija

George Seldes, kateri se nahaja v Evropi, je napisal v svojem tedniku "In Fact" par zelo interesantnih člankov o Jugoslaviji. Kot čitam v Prosveti, jih predstavlja Milan Medvešek v slovenščino. Ti članki, kateri so prišli ravno o pravnem času — živo kažejo ne samo današnji položaj v Jugoslaviji, ampak tudi karakter jugoslovanskih ljudstev. Revna Jugoslavija popolnoma ignorirana in bojkotirana od zapada, je sedaj ne samo ignorirana, ampak tudi bojkotirana od komunističnega vzhoda. In kljub temu gredo naprej za ustvarjenje socializma sedaj — v bližnji bodočnosti in ne čez sto let. Kot je rekel Kardelj: "Ustvariti hočemo družbo, kjer bo nemogoče izkoriščanje človeka po človeku." Seldes pravi: "Z istim ognjem kot so se borili v največji gerilski vojski v Ev-

ropi, z istim ognjem so se vrgli v delo za rekonstrukcijo porušene dežele in za ustvarjenje socialistične družbe."

Mi vemo koliko dela, truda ter skoro obupa je treba za tako herkulejsko delo. Ignorirani in bojkotirani od obeh strani, morejo kupiti stroje in druge potrebščine v tujini samo od tega kar si pritrčajo od svojih ust in to je silno malo, po toliko slabih letih. In kljub temu se delo za novo Jugoslavijo nadaljuje. Naša naloga je, pomagati ne samo našim svojem ampak tudi tistim, kateri nimajo nobenega, da bi jim pomagal. Nemogoče je biti sebičen vpricho tolikšnega junaskega dela graditeljev nove Jugoslavije.

Pri nas

Kajpada mislim s tem nedavno prireditve naših vrlih Progresivnih Slovenk. Dvorana je bila nabito polna, program pa prvovrsten. Detroitška dramska skupina pod vodstvom A. Faturja je vpriporila dramo "Svet brez sovraštva". In nastopil je ponovno naš moški pevski zbor "Prešeren" ter zapel nekaj lepih pevskih točk. Ta delavski pevski zbor bo imel svoj jesenski koncert v nedeljo 14. novembra v dvorani SNPJ. Upam, da se ga vsi udeležimo.

Drama "Svet brez sovraštva" je izza časa nemške okupacije Slovenije. Snov drame je močna. Kdor je malo pogledal okrog sebe je lahko videl kako je učinkovala na občinstvo. Kajti toliko robov je dolgo časa ni bilo v rabi.

Detroitški igralci in še posebej igralka, kajti ženske so imele glavne vloge — so sijajno izvršile svoje vloge. Omenil bi rad vse posameznike, ali o tem so pisali drugi. Omenim samo v imenu nas vseh — iskrena hvala našim zavednim detroitskim Slovincem! Mogoče jim kdaj povrnemo.

Udeležba ni bila samo iz Chicaga in okolice. Udeležili so se naši rojaki iz Waukegana, Milwaukeeja, Kenoshe, La Salla itd. Program je uspešno vodila sodružica Frances Vider. Kar se je nam fantom zelo dopadlo, je bil vzoren red po programu doli v spodnji dvorani. Res naše ženske znajo organizirati ne samo program ampak tudi delo.

Naš list

Kot izgleda, gre delo za naš list v resnici naprej. Proletarec ima prijatelje, kar se je pokazalo že ob vsaki priliki. Mogoče, da poroče kakšen posameznik, "kaj nam je treba Proletarca, saj tako ne more obstajati brez vedne podpore." Mogoče, da res. Ali vprašali bi — ali je kje kak delavski list danes v Ameriki, kateri more izhajati brez podpore? In še posebno če piše socialistično?

Naročite si prihodnji letnik Ameriškega družinskega keledarja!

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da so se ameriški delavci tudi v teh volitvah tako slabo izkazali, to mi nikakor ne gre v glavo! In vrh tega so uni- je potrošile v volilni kampanji par milijonov dolarjev za prazen nič. Le čemu s to taktiko nadaljujejo, tudi to mi ne gre v glavo!

PRIPovedNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

Vrnitev

Meglenega jutra sredi decembra je od manjše postaje na vznožju Slovenskih goric stopal po dolini med hribi človek trideset let, Matija Klemenc. Bil je mestno oblečen, vendar je imel za ta čas nekam svetel, še letni površnik. Njegov obraz je bil koščen in temen, oči nejasne: zelenkaste ali modre. Bil je zaspan. Opolnoči se je odpeljal iz Ljubljane in se v vlaknu ni bogve kako naspal. Roke je tiščal v žepih površnika, iz katerega sta mu gledala "Slovenec" in "Jutro". Stopal je naglo, z enakomernim, skoraj vojaškim korakom.

Pokrajina je bila žalostna in dremava kakor popotnik na cesti. Zavita je bila v blede, umazano meglo. Stisnjena med dve vrsti zložitnih nizkih hribov, dolina ni nudila niti velikega niti razveseljivega razgleda. Bila je podobna velikemu, dolgemu koritu, po katerem se je vlekla neskončno dolga cesta z belimi obcestnimi kamni. Cesta se je stiskala k desni, severovzhodni strani hribov, medtem ko je ob drugi gruč hribov — dolina je bila široka sto do sto petdeset metrov, le tu in tam malo več — tekkel potok. Ob potoku so bili orumeneli, močvirni travniki, porasli s šerjem. Ob potoku je stalo grmovje vrb in jelš in spremljalo njegovo zavito strugico. Ob cesti so bile redke hiše. S tabel, na katerih so bile hišne številke, je Matija bral imena vasi, ki so mu bile docela tuje. Vasi so se neznansko, naravnost utrujajoče vlekle. Za hišami, ki so z vrtovi stale že na rahlo se dvigajočem svetu, so bile njive, za njivami gozdovi, a vmes vinogradi. Zlasti južnejša vrsta hribov je bila zasajena z vinogradi in na vrhovih so se videle koče in zidanice.

Ta svet je bil Matiji skoraj docela tuj in šele zdaj je sprevidel, kako malo pozna svojo domovino. Z vlakom se je čisto vozil mimo tega sveta, dobro je vedel, kje so Slovenske gorice, vedel je, da tam raste dobro vino, Jeruzalemčan, ljutomerčan, vino od Kapele, iz zemljepisa je vedel tudi, kje so ti kraji, tudi v naravi jih je vsaj od daleč videl. Ljutomer pa celo od blizu, toda pojem Slovenskih gorik mu je, kakor je zdaj presodil, bil docela tuj. Vedel je tudi za socialno vprašanje viničarjev, poznal je Kerencičovo študijo o Slovenskih goricah, poznal Koprivčeve "Kmete od danes in včeraj", poznal Kraigherjevega "Kontrolorja Skrobarja", "Koc-bekove pesmi", in to je bilo vse, kar je vedel o svetu, v katerega je zdaj odhajal. Vino Slovenskih gorik, viničarsko vprašanje s

študijami, "Kmetje od danes in včeraj" in "Kontrolor Skrobar" so se mešali v nekaj nedoločnega, še vedno preveč tujega.

Zdaj je hodil po tej dolini, gledal hiše, njive, vinograde, sadovnjake, gledal redke ljudi, ki jih je srečeval, jih spraševal in poslušal melodijo njihove govorice. Po njihovem zateglem pozdravljanju — pozdravljal so ga vsi, ki so ga srečali, najbrž kot gospodarskega človeka — po tem, kako so se ozirali po njem in za njim, je skušal razbrati njihov značaj. Prav tako se mu je njihov značaj v rahlih obrisih razodeval iz njihovih sicer lepih, a samotnih, vase zaprtih hiš, po nekem mrtvili okrog domov, kjer niti otroci niso kričali. Sicer pa, je sklepal, morda je bila kriva samotnosti ta megla, to puščobno jesensko in hkrati zimsko vreme, ko so se vrane dolgočasno, zaspano čepale na drevju.

Kadil je svoje cenene cigarete Drava in se oziral na sleherni obcestni kamen, kjer je bila napisana daljava. Do Svetega Ivana, kamor je bil namenjen, je imel šestnajst kilometrov. Tako mu je pisala žena, ki je bila pred tremi tedni tam nameščena. Njega takrat ni bilo doma. Bil je spet enkrat na "počitnicah". Zapri so ga, ker je bil podpisal manifest kmečkove delavske gibanja. Zakaj je več let se je ukvarjal predvsem s politiko in novinarstvom. Zaradi politike so mu pred tremi leti še ženo vrgli iz službe, ko je bil zaprt. Ječe se je rešil, a službe ni dobil nobeden kar tri leta; zanj se je začelo mučno življenje v pokrajinskem mestu, kamor sta se zatekla in kjer sta živela zgolj od njegovega priložnostnega dela.

Nedavno so ga spet zaprli, ko je bil na vojaških vajah na Hrvaškem. Tam so ga imeli skoraj tri tedne, nakar so ga, ko je bilo vprašanje manifesta v glavnem že rešeno, poslali policiji v Ljubljano, kjer so ga zasliševali, predali sodišču in ga tam naposled izpustili na svobodo. Ponoči je sedel na vlak in se odpeljal v novi kraj, kamor je bila oddala pred tremi tedni njegova žena Giza.

Tako je to zimsko megleno jutro — snega še ni bilo — stopal proti Svetemu Ivanu nekoliko boljše volje. Tudi na ženo je mislil, ki ga je prav gotovo nestrno pričakovala, tembolj, ker je splošno ves zapor kaj slabo kazal.

Sodeč po kilometrih in po svoji uri, se mu je zdelo, da Sveti Ivan ni več daleč. Gledal je v blede meglo pred seboj in iskal kar je vedel o svetu, v katerega je zdaj odhajal. Vino Slovenskih gorik, viničarsko vprašanje s

doma dvignil visok koničast cerkven stolp z rdečo, temno streho, v katerem je ura pravkar bila devet. Spodaj v dolini je še čepela vas z nekaj hišami, s trgovino, gostilno, žago in mlinom. Tam se je cesta cepila na tri strani. Ona proti Svetemu Ivanu se je strmo dvignila v klanec. Ko je prišel na vrh, je Sveti Ivan ležal tako rekoč razgaljen pred Matijo. Videl je gomilo hiš, nad katerimi je kraljevala cerkev s svojim visokim, tankim stolpom. Na levo sta to gomilo hiš je stal nekoliko višji, z vinogradi zasajen hrib. Med kmečkimi zidanicami je kraljevala dokaj lepa hišica, last neke gospe iz Maribora. Ob strani sta stala dva jagneda. Pogled na to skupino hiš in hrib za njimi je bil lep in Marija je bil vesel, da kraj sam na sebi ni videti puščoben. Puščobe se je bal.

Kjer je na vrhu obstal, je na desno bilo veliko pokopališče z visoko živo mejo, ki pa je bila zdaj gola. V njej so skakali vrabci. Nasproti pokopališču se je cesta cepila: glavni del je držal dalje po hribih prek Slovenskih gorik proti Ptuj, manjši pa naravnost k Svetemu Ivanu. Na križišču sta viseli dve tabli. Prva, velik pločevinast pravokotnik, je bila vsa zarjavela, brez imena. Najbrž je nekoč bil na njej napis občine. Druga tabla je bila lesena, v podobi velike, bele roke, s kazalcem proti Svetemu Ivanu in z velikim napisom: ZANDARMERIJA.

"Hudiča ali!", je zaklel in posnemal govorico ljudi, ki so vedno rekali svoj "ali", kakor je bil dojel splošno in mislil: To je najpotrebnejše! ZANDARMERIJA! Čuden narod smo Slovenci. Potniku, ki prihaja v vas, roka kar naravnost kaže, kam naj se zateče!

Bilo je naravno, da se je jezikal. Prihajal je iz ječe in z žandarji je imel vedno več kot dovolj opravka.

Prav gotovo se bom tudi tu srečeval z njimi, si je dejal in šel za roko proti Svetemu Ivanu, proti hišam. Pot je bila ozka, toda lepa, z ene strani obdana z živo mejo, z druge pa so bile kmečke, prostrane in lepe hiše z vrtovi, kjer so stale stare jablane. Pred hišami so bile zagrajene gredice za rože. Grmi pušpana, ovencele, od mraza požgane krizanteme in suha stebila drugih rož so gledala čez ograjo.

Ta ozka pot se je na vrhu hriba razprostrla v širok prostor, ki je bil podoben velikemu pravokotniku. Obdan je bil od vseh strani s hišami. Takoj na levo je bila trgovina. Tu na začetku sta tudi z druge strani držali cesti na ta prostor. Na desno in levo ob daljših straneh tega pravokotnika so bile mogočne, dolge kmečke hiše, na drugem koncu pa cerkev. Desno od cerkve na pobočju je stala s cestne strani enonadstropna hiša, ki pa je na drugi strani zaradi padajočega sveta imela že dvoje nadstropij in ki jo je Matija takoj določil za šolo. Farovž je bil vsekakor z ene strani cerkve, a ga je le deloma videl.

Pred njim na desni strani tega prostora je stala dolga kmečka hiša, z vrati na cesto. Vsekakor je bila kdaj tu gostilna, toda zaprte zelene oknice so kazale, da je hiša zapuščena. Le dvoje oken na sredi je bilo odprtih. (Dalje prihodnjič.)

Ali vam je naročnina potekla...?

Tekoča številka Proletarca je

2138

Ako je številka tik VASEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Gospodar delavcu: No, kdo je zmagal v predsedniških volitvah? Svobodno podjetništvo, torej amerikanizem!

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

Martin Jundich iz Waukegana je bil v nedeljo 24. oktobra na priredbi krožka št. 9 Progresivnih Slovencev. Vršila se je v dvorani SNPJ v Chicagu in Detroitčani so vprizorili dramo "Svet brez sovraštva". Z Martinom je prišlo mnogo drugih naših ljudi iz Waukegana in No. Chicaga. Ampak to ni vzrok te omembe. Povod tej notici je, da je Martin izročil našemu pomožnemu upravniku na tej priredbi kup oglasov za v Ameriški družinski kolektor, dalje naročnine na list in pa vsoto v tiskovni sklad za ohranitev Proletarca. Vsega skupaj je M. J. izročil \$182.

Anton Zornik, Herminie, Pa., je poslal 6 celoletnih naročnin in pa spet nekaj oglasov v Ameriški družinski kolektor.

Matt Mesec, Cleveland, O., je prispeval v sklad za ohranitev Proletarca \$5. Želi uspeh listu in pozdravlja osebe pri njemu.

Janko Zornik v Detroitu je poslal še par oglasov v Kolektor, in vseh skupaj je nabral v vsoti \$118. To je potrebno, kajti brez oglasov kolektorja v sedanji draginji ne bi mogli več izdati.

Društvo Delavska sloga št. 638 SNPJ je prispevalo v sklad za ohranitev Proletarca \$5. Vsoto je poslal tajnik A. Bartulovich, Hrvat po rodu.

Anton Cvetan, Mahonigtown, Pa., piše: "Tu ni Slovencev, zato se ne morem odzvati apelu, da bi kaj zbral v sklad za ohranitev Proletarca. A prilagam v pismu \$5, da bom na ta način saj jaz nekaj pomagal."

Joe Vidmar, Milwaukee, piše: "Prejel sem vaš apel za finančno pomoč 'Proletarca' kakor tudi za nabiranje prostovoljnih prispevkov v ta namen. Vam sporočam sledeče: Kar se tiče finančne pomoči, se prav rad odzovem, ker vem, da se delavski list samo od naročnine in par oglasov ne more vzdrževati. Nabirati prispevke v tiskovni sklad med ostalimi rojaki mi je pa za enkrat še nemogoče in to radi slabega zdravja. Tu prilagam 'Money order' za \$5 v tiskovni sklad Proletarca in želim, da list še nadalje ostane na istih principih, na katerih je prihajal med svoje čitatelje ves čas od svojega obstanka."

Thomas Mrcina, Power Point, O., je nabral v sklad za ohranitev Proletarca \$30.50. Imena so v izkazu v tej številki.

Leo Milostnik, Sheboygan, Wis., je poslal v ta sklad \$24.50. Od tega je dalo društvo št. 344 SNPJ \$20. Vsa imena so v seznamu v tej številki.

Naš stari prijatelj John Grile iz Clevelanda je poslal \$5, in društvo št. 198, SNPJ, Willard, Wis., \$10.

James M. Maglich, bivši glavni odbornik SNPJ v zapadni Penni, je obnovil naročnino za dve leti.

A. Kuvac iz Clevelanda je poslal \$3 za obnovo naročnine in \$5 v tiskovni sklad. V pismu pravi med drugim: "Proletarec je vreden več kot le tri 'copake' na leto, tudi ako ne bi bila tolikšna draginja in kakršni smo. Po mojem mnenju \$6 na leto ne bi bilo premalo v tem naplhnjenem (inflacijskem) času, ako želimo obdržati ta edi-

ni neodvisen delavski list. Vreden je, da ga vsak razumen delavec čita. Pa tudi 'zarukanim' in zapeljanim bi koristilo, če bi ga brali in se učili iz njega."

Prav ta zadnji stavek me je spomnil na dogodek, ki se mi ga zdi vredno omeniti. Bilo je nekaj dni pred volitvami, ko sem prinesel domov par vzorcev glasovnic, kako voliti za progresivno stranko. Pri tem sem se spomnil na dekle, ki je ob teh volitvah prvič oddala svoj glas. Pa sem ji nekaj dni pred volitvami ponudil ta vzorec Progresivne stranke, s priporočilom, da naj voli zanj. Da bi videli, s kakim sovraštvom me je pogledala! Komaj se je premogovala, da mi ni pljunila v obraz. Njena duša je v Vatikanu — njeno sovraštvo do demokracije, kakršna bi v resnici morala biti — je brezmejna. Fašizem ji ni zopr — sploh po svoji vesti je ona fašističnih nazorov.

Taka je večina današnje ameriške mladine! V Evropi gradi socializem, tu pa divja z reakcijo.

Fred Zalaznik, sin peka Zalaznika na starem trgu v Ljubljani, je poslal \$25, od tega za triletno naročnino in ostalo v sklad za ohranitev Proletarca. Fred vodi restavracijo v Lake Villa, Ill. (blizu Waukegana). Ko je živel v Chicagu, je bil aktiven član pevskega zbora Sava in režiral je tudi igre, največ operete. Je izborni masker. Tega dela se je naučil v narodnem domu v Trstu. Ko je prišel v prvi svetovni vojni iz ameriške armade, je bil vsled svojih mnogih zmožnosti nameščen v uradu JRZ in ob tej priliki je ob prostem času pomagal tudi Proletarcu, posebno pri urejanju kolektorja. JRZ ga je ob enem poslalo s svojimi daritvenimi zaboji v stari kraj, ki pa so jih Italijani v Trstu ob izlaganju veliko pokradli, kar je povzročilo Fredu Zalazniku veliko truda — a ukradenih stvari le ni bilo mogoče dobiti nazaj. Ko je Fred odšel po vrnitvi iz Jugoslavije v svoje posele (v pekarijo in nato v restavracijsko podjetje), smo ga na našem odru v Chicagu jako pogrešali. Sedaj vidimo, da Proletarca ni pozabil, a želeli bi, da bi včasih prišel tudi na kako našo prireditev in risal karikature, kakor jih je nekoč.

Leo Zevnik, La Salle, Ill., se poleg Antona Udovicha in drugih iz ondotne okolice večkrat oglasi. Pomaga nam tudi v sedanjih kampanji.

V Jolietu, Ill., Proletarec še ni imel nikoli trdnjave. Nikoli nismo imeli tam več kot par ducatov naročnikov. Vzlic temu pa se je sedaj v tem takozvanem slovenskem Rimu Rudolph Silc potrudil in poslal prispevke v sklad za ohranitev Proletarca.

Društvo št. 65 SNPJ, Mulberry, Kans., je prispevalo \$5.

John Petritz, Los Angeles, California, je poslal \$21.50 v sklad za ohranitev Proletarca. Imena prispevalcev so v izkazu v tej številki.

John Volk, Masontown, Pa., piše: "Ker se mi Proletarec dopade in ga rad čitam vam pošiljam \$1 v njegov tiskovni sklad. Agitiram zanj pa ne morem več. Sem prestar, drugič, v agitaciji nisem zmožen in tretjič, vsled svojega prepričanja sem v tem

okraju zelo osovražen. Imamo pa tri milje od tu zelo dobrega zastopnika Proletarca — Antona Zupaniča. Želim Proletarcu obilo uspeha in osebju v uradu pa vztrajnost v vztrajanju."

Društvo Postojnska jama št. 138 SNPJ je prispevalo v sklad za ohranitev Proletarca \$25, prostovoljni prispevki pa so znašali \$20.38, skupaj \$45.38. Jacob Pavčič, ki je to vsoto poslal, pravi, da bodo prispevki od tam še prišli. In skrbi ga radi Koledarja. Odziv doslej je tolikšen, da Ameriški družinski kolektor gotovo izide.

John Zaic, tajnik kluba št. 49 SNPJ, Cleveland, je poslal \$100, ki jih je prispevalo v omenjeni sklad, zato da se Proletarca obvaruje. In da bi še izhajal ter učil kakor doslej.

Naš stalni sodrnik, Joško Oven, v Clarendon Hillsu, in njegova soproga Mary sta prispevala v ta naš ohranitveni sklad \$20.

Rudolph Kovačič, Buhl, Minn., piše med drugim, da je že tri leta bolan, torej nič ne zasluži, a obnovil je naročnino in poslal \$1 listu v podporo. Razpravlja o kampanji za minule volitve jako dobro, toda poročilo je za objavo v prejšnji številki prepogodno došlo. Zgraža se nad onimi, ki so bili nekdaj aktivni socialisti, sedaj pa skušajo ugonobiti Proletarca. Enako se je oglašila Frances Kovacich, tajnica društva Buhl št. 314 SNPJ, Buhl, Minn. Poslala je novo celoletno naročnino za Mike Rukavina in Joseph Mustar pa je dal \$1 listu v podporo. Nato je poslala še nadaljne vsote, in pravi, "mogoče se še oglasim."

Andrew Friedauer, Menasha, Wis., je poslal naročnino in \$2 v tiskovni sklad.

Avella, Pa., ni velika slovenska naselbina. A za napredne stvari je bila sorazmerno vedno velika. Frank Bregar piše, da je na njihovi društveni seji predložila Frances Debelak Proletarčovo pismo in članstvo je odločilo, da prispeva \$5. Fr. Bregar ji je rekel, naj počaka z odposiljativjo — morda bo še on kaj nabral — in posrečilo se mu je zbrati nadaljno vsoto — tako da je bilo odposlanega vsega skupaj \$8.50.

Jacob Cerar, Brooklyn, N. Y., je poslal vsoto \$7 za naročnino, kolektor in ostalo pa v tiskovni sklad. V pismu pravi med drugim, da se bi moralo naročnino Proletarca zvišati saj dolar letno. A ob enem priznava, da bi taka podražitev še vseeno ne bila izhod iz naše krize.

Naš stari prijatelj Ivan Bahnik v Clevelandu je poslal na apel za obvarovanje Proletarca \$10 in Mary Zaverl od istotam \$5.

John Kandare, Crosby, Pa., je poslal vsoto \$7.50 za naročnino na list in za kolektor, in nekaj v tiskovni sklad. Pravi v pismu: "Tu smo samo štiri slovenske družine. In samo jaz sem smatran za naprednjaka. Sel bi nabirat kaj prispevkov v sosedne naselbine, pa sem že štiri leta bolan in imam že skoro sedem križev na hrbtu."

Jako rad čitam Joškota Ovna kolono.

Naj še omenim, da agitiram in po svojih močeh pomagam vsem trem od Gabrovska toženim listom. Naročnik sem vseh treh in tudi Glas naroda v New Yorku."

Sudbury, Ontario v Kanadi

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MICHIGAN 3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172-7173

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJATE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvsemil Chicaga) in Kanado
\$5.00 na leto; \$4.00 na pol leta; \$2.00 za četrt leta; za Chicago in
Cook Co., \$9.50 na leto; \$4.75 na pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

Veleposestva Države Vatikanskih Princev

Na polovici poti med Rimom in Peskaro se razprostira 16.000 ha veliko veleposestvo "Fucina". To veleposestvo je država za sebe. Njegov lastnik pa je vatikanski princ Torlonija. Razdeljeno je na 15.000 parcel, na katerih dela okrog 11.000 zakupnikov in polovinarjev.

Za vsak ha zemlje mora plačati zakupnik po 50.000 lir na leto, ne glede na to, kakšen bo pridelek. Poleg tega pa Torlonija ne čisti odvodne kanale, tako da zemljo skoraj vsako leto preplavi voda.

pa morajo plačati za posojilo 17-18-odstotne obresti.

Krajevne oblasti dosledno čuvajo Torlonijeve interese. V občinskih upravah so ljudje, ki so obenem princu zaupniki. Kot direktorja tovarne sladkorja je Torlonija namestil pristaša Saragotove skupine Frigerija, ki naj bi osnoval tako imenovane "kmečke zveze" z namenom, da bi razbil gibanje kmetov na "Fucini" ki se iz dneva v dan širi in krepi in ki ogroža Torlonijeve posebne pravice. Tudi Vatikan je poskrbel za to

milijone ha zemlje. Panfili, Odescalchi, Ricasoli, Trogone, Torlonija in drugi so bogati lastniki, ki se dandanes držijo pregovora: "Kadar greš skozi Petralio ne da bi bil oropan, potem ali spi baron Scadari ali pa je bolan markiz Petino."

Z namenom, da ohranijo benediktine vatikanskega plemstva, demokratski "ideologi" oživljajo po vzgledu fašističnih predhodnikov "teorijo življenjskega prostora" in pozivajo kmete, naj se izselijo v "velikodušno" Ameriko, češ da jih Italija ne more prehraniti.

Dolgo in uporno borbo vodijo kmetje, ki ječijo pod jarmom Torlonija, Odescalchija in drugih fevdalcev. Leto in leta že sanjajo kmetje "Fucina", da bi si kupili njegovo zemljo. To je bila njihova težnja, da bi se osvobodili izkoriščevalcev.

Borbo kmečkih množic na veleposestvih proti fevdalnemu despotizmu pa podpira dva in pol milijona organiziranih poljedelskih delavcev in milijoni delovnih ljudi v Italiji.

neusmiljeno napadajo demokratske kmete. Za ljudstvo na Siciliji se dandanes drži pregovor: "Kadar greš skozi Petralio ne da bi bil oropan, potem ali spi baron Scadari ali pa je bolan markiz Petino."

Z namenom, da ohranijo benediktine vatikanskega plemstva, demokratski "ideologi" oživljajo po vzgledu fašističnih predhodnikov "teorijo življenjskega prostora" in pozivajo kmete, naj se izselijo v "velikodušno" Ameriko, češ da jih Italija ne more prehraniti.

Dolgo in uporno borbo vodijo kmetje, ki ječijo pod jarmom Torlonija, Odescalchija in drugih fevdalcev. Leto in leta že sanjajo kmetje "Fucina", da bi si kupili njegovo zemljo. To je bila njihova težnja, da bi se osvobodili izkoriščevalcev.

Borbo kmečkih množic na veleposestvih proti fevdalnemu despotizmu pa podpira dva in pol milijona organiziranih poljedelskih delavcev in milijoni delovnih ljudi v Italiji.

V njemu bova postregla gostom ceneje kot pa je v takih lokalnih običajna cena — posebno se Slovincem. Gostje dobe sedaj v tem hotelu sobo in hrano — vse tri obede na dan za \$5, dočim stane drugod samo soba najmanj \$5 na dan. In okrog je polno tropičnega drevja s sadeži, tako da je res kar prijetno biti tukaj. Tudi balincami in imamo tudi razne druge igre. Za ribolov je nič koliko priložnosti in čolne za ribarje imamo.

Torej vsem tistim, ki so me vprašali glede kako bi bilo za obisk v te kraje, rečem, da naj pridejo. Imeli bodo počitnice kakoršne si žele. Za nadaljnja pojasnila lahko pišejo Joe Rusu ali pa meni. In priporočava se vsem Slovincem, ki prihajajo v Florido, da naju obiščejo. Kajti tu se bodo lahko na soncu tudi pozimi ogreli in dobili od sonca ožgano kožo.

Andrew Spolar, Albion Hotel, Cortez, Florida.

Odgovor odboru demokratične akcije

Waukegan, Ill. — Prejeli smo vašo izjavo in program, katero pa odločno odklanjamo. Danes ni čas, da se cepimo in delimo še na manjše skupine. Slovenci smo že itak majhen narod. Ali je vaša želja oziroma namen, da še to malo kar smo z velikim trudom pridobili in velikimi žrtvami obdržali, razdeli še na manjše in tako popolnoma razbije?

Jako nepremišljena akcija tega odbora je, ker pravi v svoji izjavi, da morajo slovenski socialni demokrati nastopiti samostojno z lastno organizacijo in lastnim glasilom. Nas pa enostavno naziva s komunisti ali soprotniki, komunistov.

Mi nismo ne komunisti in ne njih soprotniki, pač pa smo isto, kar smo bili, ko ste bili še vi z nami. Toda vse izgleda, da ste vi krenili drugo pot.

Mi slovenski napredni delavci in naročniki Proletarca v No. Chicagu in Waukeganu, Ill., na tem mestu izjavljamo, da smo popolnoma zadovoljni s pisanjem Proletarca in da bo bolj držalo, smo to našo izjavo podprli s prostovoljnimi prispevki v tiskovni sklad Proletarca z vsoto \$82.50.

(Imena prispevateljev so v tej številki.)

Martin Judnich.

Frances Ručigaj preminula

Chicago, Ill. — Kdor je prihajal pred mnogimi leti na priredbe društva "Nada" št. 102 SNPJ, je gotovo poznal Mrs. Frances Ručigaj. Videl si jo pri delu v kuhinji in delala je njena hči Frances. In videl si jih na raznih drugih priredbah. Vedno živahna.

Dne 26. oktobra je preminula. Bolezen jo je dolgo trla. Pokopnica je bila stara 83 let, doma iz vasi Prezreno blizu Podnarta na Gorenjskem.

Pogreb se je vršil v soboto 30. oktobra na pokopališču Waldheim. V pogrebnih svečanostih se je poslovila od te pionirske članice SNPJ predsednica društva Nada omenjene jednote Angela Zaitz.

Pokojna Frances Ručigaj zapušta dve hčeri — obe poročeni: Frances Verbič in Jennie Elardt, in sina Franka. En sin pa ji je umrl leta 1920, ko mu je bilo 21 let. Zivel je pri hčeri Frances v Cicero.

Soproga Vinkota Ločniškarja, ki je pomožni upravnik Prosvete, je njena vnukinja.

Njena sorodnica je tudi Helen Arko. Mrs. Frances Ručigaj-Mihelič zapušta poleg omenjenih 15 vnukov in 10 pravnukov. Veliko je pretrpela v svojih 83 letih a imela je tudi mnogo sončnih dni. Casten ji spomin.

London ne more dominijonem več ukazovati

(Nadaljevanje s 1. strani.)

svoje potrebščine skoro vse uvažati. Vsled tega ji je potrebno izvažati ogromne količine industrijskih izdelkov, da more s čim plačati za stvari, ki jih kupuje v drugih deželah. Vsled tega ji je šlo po vojni silno trda in prišla bi v polom, da ji niso dale Zed. države nad tri milijarde dolarjev posojila in na podlagi Marshallovega plana je dobila nadaljnjo milijardo.

Zelo je Anglija padla v militarističnem pogledu. Njeno morskotrdno japonsko vojno japonski zlahka vzeli, enako Honkong in razne druge posesti. Na morju se je Anglija nekoliko ponašala, da je "gospodarica valov". Sedaj imajo to vlogo Zed. države.

Izseljevanje Židov v Palestino

Letos se je preselilo iz Evrope v novo državo Izrael iz evropskih dežel okrog 73.000 Židov.

Naročite si prihodnji letnik Ameriškega družinskega koledarja!

Proletarec je vaš list. Priporočajte ga svojim znancem in prijateljem, da se naroče nanj.

Prispevki v sklad za ohranitev 'Proletarca'

DRUGI IZKAZ

CALIFORNIA

San Pablo: Dr. št. 638 SNPJ, \$5. Poslal A. Bartulovich.

COLORADO

Crested Butte: Dr. št. 397 SNPJ, \$2. Poslal M. Tezak.

Denver: J. Faidiga \$2.

Mt. Harris: A. Dolinar \$5.

Walsenburg: S. Shain \$5; Edw. Tomsic \$4.25; F. Pechnik \$2. Po \$1: A. Medved, J. Petrič, K. Vioda, A. Knafelc, F. Hribar, L. Yakse, J. Stonich, R. Radovich, J. Zorman, A. Verbič, L. Zupančič, J. Klanec, J. Gorjanc, F. Korosec \$5; J. Mohar \$25; Federacija SNPJ za Colorado in New Mexico, \$25. Skupaj \$50. Poslal Edw. Tomsic.

ILLINOIS

Chicago: Dr. št. 8 SNPJ \$10. Poslal Jacob Briljavec. L. Hren \$2. Dr. št. 131 SNPJ \$5; V. Zupančič \$5. Skupaj \$10. (Poslal Victor Zupančič.) August Platt \$10.

Clarendon Hills: Mary in Jos. Owen \$20.

Berwyn: J. Omerza \$5.

Downers Grove: Frank in Mimi Omahen \$10.

Gurnee: Mr. & Mrs. John Mesec Sr. \$5.

Joliet: Dr. št. 11 SNPJ \$2.60. (Nabrano na seji.) R. Silc \$1. Skupaj \$3.60. Poslal Rudolph Silc.

Lake Villa: F. Zalaznik \$16.

Springfield: Dr. št. 47 SNPJ \$10. Po \$2: J. Opeka, J. Filipič, J. Zaverl, J. Ovca, J. Goršek Sr., L. Aldich, J. Goršek Jr., S. Goršek \$1. Skupaj \$25. Poslal John Goršek Sr.

Waukegan: Dr. št. 141 SNPJ \$5. J. Zakovšek \$5. Skupaj \$10. Poslala F. Zakovšek, M. Judnich \$10; A. Gosar \$7. Po \$5: A. Pierce, F. Setina, Dr. A. Furlan, J. Butchar, F. Gunšič, J. Mesec in soproga. Po \$4: F. Brenc, F. Pezdirc, M. Mesec \$3. Po \$2: J. Mahnič, J. Klaužar, J. Dobrovolc, L. Lindich, J. Mesnik, A. Kopal, F. Zakovšek, J. Zagar \$1.50. Po \$1: P. Bartel, R. Skala, M. Raub, S. Milnar, A. Mesec, R. Mesec, P. Pekalj, J. Hodnik, F. Nagode. Skupaj \$82.50. Poslal Martin Judnich.

Witt: Po \$5: J. Perme, L. Podbregar, A. Komar. Po \$25: J. Bregant, J. Hauptman, M. Brisar, J. Karic, C. Muskatel, S. Matovič, F. Korbar. Skupaj \$3.25. Poslal Luka Podbregar.

Virden: Dr. št. 74 SNPJ \$2.50. F. Ileršich \$7, J. Schluge \$5; A. Kuhar \$1; nabrano med člani \$3.70. Skupaj \$14.70. Poslal Frank Ileršich.

INDIANA

Gary: J. Valetic \$3.25.

KANSAS

Arcadia: Dr. št. 206 SNPJ \$5. Po \$2: F. Dolinar, J. Shular. Po \$1: J. Kunstel, L. Vene, A. Divjak, J. Gorenc. Skupaj \$13. Poslal John Shular.

Arma: A. Shular \$5; M. Gorenc \$1; J. Kocjan \$5. Skupaj \$6.50. Poslal A. Shular. Dr. št. 434 SNPJ \$10. Poslal Martin Krusic.

Frontenac: Dr. št. 27 SNPJ \$2. Poslal F. Krajsel.

Malberry: Dr. št. 65 SNPJ \$5. Poslal K. Dergan.

Pittsburg: Dr. št. 9 SNPJ \$5. Po \$1: J. Bratkovich, J. Pecar, M. Teršinar, S. Korosec \$5. Po \$25: F. Ključevšek, F. Planko, A. Stois, A. Susteršič. Skupaj \$9.50. Poslal J. Pecar.

MICHIGAN

Detroit: Dr. št. 121 SNPJ \$25. Dr. št. 518 SNPJ \$5. Poslal Josef Koric. Louis Urban \$20. Janko Zornik \$1.50.

MINNESOTA

Buhl: J. Suster \$1. R. Kovacich \$1; J. Turk \$1; Dr. št. 314 SNPJ \$2. Skupaj \$5. Poslala F. Kovacich.

MONTANA

Klein: Dr. št. 132 SNPJ \$5. Poslala Mary Jellar.

Red Lodge: K. Erznoknik \$2; F. Podlinskic \$1; T. Taucher \$5. Skupaj \$3.70. Poslal K. Erznoknik.

NEW YORK

Brooklyn: J. Cerar \$2.25.

Gowanda: Dr. št. 325 SNPJ \$10. J. Keleva \$2; J. Bratosh Sr. \$2; J.

Bohince \$1. Skupaj \$15. Poslal J. Bratosh Sr.

OHIO

Barton: John Brescak \$2.

Cleveland: Dr. št. 142 SNPJ \$10. Poslal J. Bostjancic. Dr. št. 312 SNPJ \$5. Poslal John Stancar.

Klub 49 JSF \$100. Poslal John Zaic, Mrs. Mary Zaverl \$5; I. Babnik \$10. Skupaj \$15. Poslal Ivan Babnik, A. Kobovac \$5. J. Grizl \$5. M. Mesec \$5.

Conneaut: Dr. št. 237 SNPJ \$5. J. Sedmak \$1.50. Skupaj \$6.50. Poslal Joseph Sedmak.

Euclid: J. Gabrenja poslal \$10 za dr. št. 126 SNPJ.

Power Point: Dr. št. 358 SNPJ \$25. Po \$1: C. Bogataj; J. Bergant, J. Tauchar, S. Chuck, T. Mercina. Po \$25: T. Lausha, E. Chuck. Skupaj \$30.50. Poslal Thomas Mercina.

OKLAHOMA

Edmond: F. Knafels \$2.

PENNSYLVANIA

Ambridge: Dr. št. 33 SNPJ \$5. Poslal A. Ziberna.

Belle Vernon: S. Debelak \$8.

Conemaugh: Po \$1: J. Brezovec, J. Turk, J. Kolar, J. Jansar. St. Louis No. 36 ABZ \$5. Po \$5: A. Grmek, F. Mele. Skupaj \$10. Poslal J. Brezovec.

Ceraopolis: Dr. št. 145 SNPJ \$10 (Cliff Mine, Pa.) Samostojno društvo K. F. \$10. F. Vidmar \$5. Po \$1: M. Vidmar, J. Rosman, J. Lah, M. Useniknik \$5. Skupaj \$28.50. Poslal Matt Vidmar.

Avella: Dr. št. 292 SNPJ \$5. Po \$1: F. Bregar, W. Debelak. Po \$5: J. Debelak, F. Caserman, P. Karlica. Skupaj \$8.50. Poslal Frank Bregar.

Creskey: J. Kandare \$2.75.

East Brady: J. Dolinovich \$2.

Forest City: P. Leben \$1.50; I. Verba 50c. Skupaj \$2. Poslal F. Leben.

Lloydell: Po \$5: J. Meden, L. Svegl, J. Guzel, T. Tercek, J. Debevec, A. Drobnic. Po \$1: F. Meden, A. Svigely, A. Vdrich. Po \$25: T. Ivancic, F. Deselou, H. Kovsca, J. Jereb, J. Znidarsic, J. Svetiz, J. Demose. Skupaj \$7.75. Poslal Anthony Vdrich.

Mahonington: A. Cvetan \$5.

North Braddock: Anton Rednak \$5.00.

Parkhill: A. Mele \$20.

Strabane: Neimenovan \$10. Dr. št. 138 SNPJ \$25. Nabrano na seji društva \$20.38. Skupaj \$48.38. Poslal Jacob Pavcic.

Tire Hill: A. Strazisar \$5. P. Less \$2. Skupaj \$7. Poslal Anton Strazisar.

WEST VIRGINIA

Pierce: Dr. št. 29 SNPJ \$12. Poslal W. Verdinck.

Carolina: I. Torkar \$2.50.

Windser Heights: I. Vidmar \$2.

WISCONSIN

Menasha: A. Friedauer \$2.

Milwaukee: A. Bratovnic \$5. J. Vidmar \$5.

Sheboygan: Dr. št. 344 SNPJ \$20. Po \$1: J. Rupnik, F. Toman, L. Milostnik, F. Stih, G. Pistotnik \$5. Skupaj \$24.50. Poslal L. Milostnik.

West Allis: Dr. št. 104 SNPJ \$5. L. Boleka \$1. Nabrano med člani \$6. A. Demshar \$2. Skupaj \$14. Poslal Anton Demshar.

Willard: Dr. št. 198 SNPJ \$10. Poslal Martin Kirm.

WYOMING

Kemmerer: Po \$1: F. Malichnik, J. Krznisk, J. Starovansk, \$2; J. H. Krznisk \$3. Skupaj \$7. Poslal John H. Krznisk.

CANADA

Sudbury, Ontario: Albin Kocjan \$5.00.

Skupaj \$850.13, prejeli izkaz \$462.60, skupaj \$1,312.73.

Skoro vse zlato sedaj v Ameriki

V podzemskih shrambah zvezne vlade v Fort Knoxu v Kentuckyju je za okrog 24 milijard zlata, ali 60 odstotkov vsega zlata, kar ga je na svetu.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)

"sovjetsko agresijo". Tako se bo glasilo na papirju. A vsi resnici se bomo obvezali s svojo armado in mornarico, ter z našim letalstvom, braniti privilegirani sloj Italije, Francije, Nemčije, Belgije itd., pred njihovimi lastnimi ljudstvi. To smo po vojni že storili v Italiji, to počnemo v Grčiji in v Turčiji, v Egiptu in kjer že je v intervenciji naša dolarska Amerika.

V Franciji so bili koncem oktobra na stavki premogorji. "Posredovala" je seveda najprvo regularna policija in nato tudi armada. Nekaj delavcev je bilo ubitih, na stotine pretepenih in veliko vrženih v zapor. Lastnikom pa se nič ne zgodi. Žive v vilah — in ako se jim zdi nevarno biti doma, gredo v Bahamo, ali na Kubo, ali v New York ali kamor že — saj je zanje še vedno veliko varnih krajev po svetu.

"Komunizem" je bil v minuli volilni kampanji največje "strašilo" in za mamljenje neukih ljudi najuspešnejše sredstvo. Dewey je Trumana dolžil, da zakriva "rdečkarje" (komuniste) v svoji administraciji in nato je nekaj dni pred volitvami bila zbožnava in kapitalističnem tisku storila, da je Stalin ameriškim komunistom ukazal zapustiti progresivno stranko ter se upreči v agitacijo za Trumana. Takva je metoda ameriške burževne politike in tak je tudi rezultat teh sredstev.

Predsednik Truman je proglasil svojo doktrino za borbo proti komunizmu "vespovsod po svetu" pred zveznim kongresom osebno in odobrena mu je bila od obeh strank, ki sta zastopane v zbornici. Plačujemo zanj vsi. In čemu naj bi bil zdaj kar nankrat on zavezanik komunistov? Republikancem je šlo pač za nohte, pa so se začeli daviti s komunizmom. V resnici sta Truman in Dewey enako reakcionarna, enako "protirdečkarska" in protisocialna. Zato ni bilo v minulem volilnem boju med njima nobene razlike — razen boja za službe — in je ne bo sedaj po volitvah.

Danes v tej deželi ne moreš biti radikalec brez da ti pripetijo naziv komunista ali pa soprotnika. Prav je imel Henry Wallace, ko je pred volitvami dejal, da je čudno, kako to, da vse kar deluje za napredek v tej naši veliki deželi dobi žig komunizma. Tako zelo se zlorablja to besedo, da so celo našega Harryja (Trumana) vključili v komunistično stranko, ne da bi kdaj vanjo pristopil ali ji plačal en sam cent pristopnine.

Henry Ford je bil multimilijonar. Ampak sedaj, ko se urejuje v davčnih uradih njegove zapuščinske zadeve, pa je zapisano, da je imel le 70 milijonov dolarjev imovine. Tako bo zvezna vlada dobila toliko manj zapuščinskega davka in enako država Michigan. Kajti multimilijonarji sedaj svoje bogastvo razdeljujejo med otroke in druge sorodnike dokler so še živi in na ta način se iznebe davčnih

Neverjetno toda resnično

Cortez, Fla. — Leto dni življenja v Floridi me je naučilo precej dobrega in tudi nekaj slabihkušen sem doživel v tem času. Od začetka se je vrtilo vse lepo, kot da bi bil človek "na drugem svetu". V času, ko je bila na severu največja zima, so tukaj farmarji pridno delali na poljih in vrtovih ter se veselili bogatega pridelka.

Kar veselilo me je ob pogledu na te izurjene kmete. Sklenil sem tudi zase in za mojo ženo kupiti zimski dom in kos zemlje.

Prijetilo se je da sem v resnici našel in kupil lepo hišo in krog nje 41 akrov zemlje v New Smyrni, Fla., kar je bilo zame veliko preveč. V moji nepredvidnosti ali vsled naglosti sem hotel naseliti sem slovenske družine, tako da bi imel rojake za sosed.

Začel sem tudi kokušerjere in nakupil par ducatov mladih putk in petelinčkov. In dal sem nasaditi tri ducate oranžnih dreves, kar me je stalo \$100. Delo je izvršil bivši Čikažan Mr. Dells. Tako je bilo do tedaj vse v redu. Nato sem moral v Chicago urediti moje gospodarske zadeve, kar me je vzelo par tednov.

Ko sem se vrnil nazaj na svoj novi dom v Florido, pa ni bilo tam ne oskrbnika in ne piščancov — oziroma sedaj bi morali biti že kokoši in petelini. Z mojimi čikaškimi prijatelji vred, ki so me spremljali, sem bil seveda zelo presenečen.

In posestvo je bilo neopisano. Tudi prejšnji gospodar je izginil. In lastninski papirji niso bili v redu. Taka je Florida bila in takda tudi bo. Rekli so mi: "Vzelo bo mesece, predno se uredi lastninske pravice."

Kar pomeni, danes prodajo eno in tisto reč tebi, včeraj pa so jo prodali komu drugemu. In rekli so mi: "Bržkone bo vzelo par let, predno se vse uredi."

S par prijatelji sem sklenil vse skupaj pustiti in si ogledati še druge kraje v tej državi. Sli smo proti Bradentonu. Tam sta Mr. in Mrs. Kopal kupila prijetno hišo z velikim vrtom okrog nje. Tam sva se z Joe Rusom ustavila par tednov. Gledala sva, kakšen je ta Bradenton Beach in ako se bi moglo kaj primernega kupiti ob tem obrežju. Namreč kaj takega, da bi se tudi našim Slovincem dopadlo, kadar pridejo na obiske v Florido. In res, sreča nama je bila mila. Ob Bradenton Beachu sva kupila zelo prijetno hišo, mnogo let znan hotel v Cortezu.

Naselja so mnogokrat oddaljena od parcel tudi več kot 10 kilometrov. Na dvokolesnih vozeh ali pa peš morajo kmetje s svojimi družinami prehoditi dolgo pot do svojih polj. Nekatere kmete pa, ki so si na tej zemlji postavili kolibe, pa princ Torlonija kaznoval in zahteval, da mu morajo plačati stanarino, čeprav so te kolibe zgradili kmetje z lastnimi rokami.

Torlonija je tipični predstavnik fevdalne kaste, ki je ozko povezana z bogato buržuazijo in neusmiljenem izkoriščanju delovnih množic. Poleg veleposestva je princ zgradil v Avecau tudi tovarno sladkorja. Da bi tej tovarni zagotovil sirovine, je princ kot lastnik veleposestva odredil, koliko zemlje morajo kmetje posejati s sladkorno peso. On tudi nadzira prodajo sladkorne pese, katera cena je nižja kot kjer koli drugje v Italiji.

Torlonija pa ni samo veleposestnik in tovarnar, temveč tudi bankir. Osnovalec je funkcionalna banka, v kateri si kmetje izposojajo, da lahko plačajo zakupnino in si nabavijo potrebne industrijske proizvode. Kmetje

in poslal princu kader duhovnikov, ki so polni mrznje proti demokratskim pokretom in izkušeni v borbi proti ljudstvu. Tako je župnik v Gelanu don Nikola, ki je zaradi težke vesti pobegnil iz Jugoslavije. Prefekt pokrajine Acquilla pa je znani fašist Stella.

Fevdalizem živi tudi na vratih Rima. Zemlja v rimski pokrajini je last nekaj vatikanskih princev in knezov. En del jo imajo v zakupu bogati ovčarji, ki se pomagajo fevdalnemu gospodarstvu tlačiti in izmogočati ubogo kmete in kmetijske delavce, ki imajo v zakupu drugi del zemlje. Na veleposestvu princa Odescalchija morajo zakupniki plačati 50 odstotkov od svojega zaslužka. Predstavnik princa Vacaro-ja je vsako novo družino, ki je hotela vzeti zemljo v zakup, najprej vprašal, če imajo fašistične legitimacije, ter jim zapretil, da jih bo v nasprotnem primeru poslal v konfinacijo. Vacaro je danes vnet pristaja demokratske stranke ter je prisilil kmete, da so volili demokratsko stranko.

"Črna" vatikanska aristokracija poseduje v Italiji več kot 3

TONE VESELJAK:

DRŽAVLJAN V DUPLIKATU

Humoreska iz cikla "Pod okriljem presvete Birokracije"

Do tega trenutka je Radodar Dobrosrčnik mislil, da je popoln in pristen državljani. Ko se je rodil, so ga vpisali v matično knjigo, rojstni list pa izročili njegovemu očetu. Ko je Radodar dovršil šolo in prenehal pastu koze po domačih hribih, je prejel še osebno izkaznico, delavsko knjižnico in državljansko listino. Vse te dokumente skupaj z rojstnim listom je potem vedno nosil v levem notranjem žepu suknjice. Kadar pa je zaradi prevelike vročine pustil suknjico doma in odšel v sami srajci na delo, so tudi dokumenti obviseli na klinu.

Med zadnjo vojno pa je Radodar Dobrosrčnik odšel z vsemi svojimi dokumenti v partizane. Čeprav je bil že po naravi zelo spreten, mu je včasih tu precej trda predla. Tako mu je nekoč, ko je počival sredi kraške goličave, zmanjkalo papirja, ki ga je nujno potreboval. Trikrat za zaporedoma je pretaknil vse žepa, a papirja ni bilo. Med prsti mu je vedno ostal le rojstni list. In Radodar je dolgo razmišljal in se naposled odločil:

"Če žrtvujem rojstni list, ne bo nič hudega. Birokracija bo tako in tako odpravljena in mi ne bo več treba dokazovati, da sem se res rodil. Da se bom pa lahko legitimiral, imam dovolj drugih dokumentov."

In potrdilo o rojstvu in krščenju Radodarja Dobrosrčnika je šlo na dvoje in potem obe polovici se enkrat na dvoje in tako naprej, da je velikost papirja bila ustrezna. In v tak kosček rojstnega lista si je Radodar našel zdrobljenega orehovega lista, prižgal in potem užival. In tako je kosček za kosčkom tega važnega dokumenta odplaval skozi Radodarjevo pljuča proti nebu.

Končala se je vojna in Radodar je že zdavnaj pozabil na te lepe trenutke uživanja ob kajenju smrdljivca. Pozabil je celo, da je skupno s smrdljivcem požgal svoj rojstni list. Sedaj je imel namreč vse polno novih dokumentov in je bil prepričan, da je za vse življenje preskrbljen z njimi in da jih bo lahko zapustil v uporabo še svojim potomcem, če jih bo morda kdaj imel.

Radodar Dobrosrčnik pa ni pokazal samo velike želje po kajenju, ampak tudi po znanju. Zato se je vpisal v večerno gimnazijo in marljivo študiral. Ko pa je mislil, da je že prišel čas, da pred izpitno komisijo izbruhne vse svoje znanje, so mu čez jali:

"Lepo od vas, da ste to naučili. Samo prej dokažite, da ste se naučili. Samo prej dokažite, da ste to res vi."

"Nič lažjega," si je mislil Radodar in pričel iz notranjega suknjičevega žepa vleči dokumente.

"Osebnostna legitimacija? Ta za nas ni merodajna. Potrebna je samo takrat, če vas miličnik zaloti, da ste na nepravem mestu prečkali cesto in nimate pri sebi denarja, da bi takoj plačali."

"Zadnje šolsko spričevalo? To vam je potrebno samo za vpis v višji razred, sedaj pa ste pred izpiti!"

"Vojaška knjižica je vojaška stvar, ne pa prosvetna."

"Državljanstvo listino pokažite matičarju, da vas bo vpisal v državljansko knjigo!"

Radodarju so potne kaplje prihrsele že do trebuha. Tu so se ustavile, ker je pač imel pas trdo zategnjen. Res je velika muka, ko ob kopici najrazličnejših dokumentov ne moreš dokazati, da si ti res ti sam in nihče drugi. In samo še ena legitimacija je počivala v Radodarjevem notranjem žepu. Se s to bo poskusil.

"Kaj s sindikalno knjižico bi se radi legitimirali? Mar mislite, da smo ekonomska ustanova? Mar ne veste, da je sindikalna knjižica potrebna zgolj zato, da vam potrdijo potrošniško potrdilo za kategorijo LD? Mi vam verjamemo, da ste res na svetu, ker ste za resničnost svojega obstanka predložili kopo dokumentov. A niti iz ene vseh teh listin ni razvideti, kako ste nastali in ali ste sploh nastali. Pokažite nam črno na belem, da ste se resnično rodili in stvar bo v redu. Lahko bi se namesto vas rodil tudi kdo drugi in vi bi lahko potem špekulirali z rojstvom tega poštenega državljanja, ki ima dokaze za to, da se je res rodil. In da se kaj takega ne zgodi, zahtevamo vaš rojstni list. Menda vam ni treba dokazovati, da je rojstni list najboljši dokument in najobjektivnejša karakteristika vašega življenja, saj vas spremlja vse od rojstva."

In Radodar Dobrosrčnik je sprevidel, da mu je potrdilo o resničnosti rojstva življenjsko potrebno. Najprej se je obrnil na babico, ki mu je pomagala priti na ta prelepi svet in je bila prva oseba, ki jo je v svojem življenju spoznal. Ženica je bila sicer že zgrbljena, a ko ji je Radodar povedal ime svoje matere se je je takoj spomnila:

"Ej, Anunciata Dobrosrčnikova, kako se je ne bi spomnila! Dobra žena je bila! Bog ji daj večni mir in pokoj!"

"Bogra, saj moja mati še ni umrla."

"Zate ne, zame pa že pred dvajsetimi leti. Takrat je poslednjič rodila. Da, da. Pri štiri in dvajsetih krikih sem ji pomagala."

"Saj nas je bilo samo dvanajst."

"Tiho bodi, jaz že vem. Najprej je ona zakričala, potem pa še otrok. Mar se ne štejeta potemtakem dva kriki na enega otroka? In kaj bi sploh rad? Zakaj si prišel?"

"Rad bi, da mi izdaste potrdilo, da sem se res rodil. Saj ste bili takrat zraven."

"Kaj? Jaz sem bila zraven? Ko se je rodil Anunciatin sin Radodar, sem bila seveda zraven. Toda ta Radodar nisi ti. Anunciatin Radodar je tehtal komaj tri kilograme in dva in trideset dek, dolg pa je bil petdeset centimetrov. Ti pa gotovo tehtaš sedemdeset kilogramov in si visok do malega dva metra. Vidiš torej, da nisi tisti Radodar."

Radodar Dobrosrčnik je celo sam podvomil v resničnost svojega rojstva. Nato pa je sklepal, da si bo na vsak način nabavil dokument, da je bil rojen čeprav se je morda kdo drugi

rodil namesto njega. Izbral je takšno taktiko, ki mu mora priti zaželjen uspeh. Prišel je s pisarjenjem, da ga nihče ne bi čutil in mogel primerjati z onim malim Radodarjem, ki se je rodil s tri tisoč dve sto dvajsetimi grami. In ko je za pisanje temu in onemu porabil že polovico svoje mesečne plače, je naposled dobil zaželjeni dokument. Bil je sicer samo duplikat, ker je prvi in pravi rojstni list porabil kot cigaretni papir. Vendar ga je z vsvo svečanostjo izročil v ravnateljstvu, a učeni možje so zmajali z glavbo:

"Vedeli smo, da z vami nekaj ni v redu. Vi ste se torej rodili v duplikatu..."

Za opravljene izpite je Radodar prejel potrdilo:

"Državljan v duplikatu Radodar Dobrosrčnik, rojen v duplikatu 1. aprila 1911, je v duplikatu obiskoval prvi razred tukajšnje večerne gimnazije in dosegel v duplikatu naslednji uspeh:"

Ocene so bile dobre, seveda le v duplikatu.

In ko je vse to prečital, se je državljan Radodar Dobrosrčnik od vsega srca v duplikatu nasmajal in popil v duplikatu liter vode na zdravje presvete Birokracije, ki je prav ta dan praznovala svoj duplikatni god.

Perdo Godina:

Kako sem srečaval dakija

1.

Italijanska ofenziva na Notranjskem nam je bila za petami, ko smo šli pri Ribnici čez progno v Suho Krajino. Notranjska je gorela.

V Suhi Krajini, kjer je življenje na osvobojenem ozemlju potekalo sicer še nemoteno, se je vendar čutilo, da se že tudi nad Rogom zbirajo grozeči oblaki.

Pred nami v dolini je Stari log. Vse okoliške kočevske vasi so skoraj prazne. Nekaj nanovo naseljenih ljudi je živelo tu, vendar vse to ni moglo skriti po vseh sledov zapuščenosti. Štrahotna mrznja kočevskega rodu, ki je odšel od tod, je pokončala vse—od burkelj tja do strehe na hiši. Iz hiš, iz cerkvice, od povsod, kjer je živel človek, je dihal hladna nemška odmaknjenost. Samo jablane, hruske in slive, vse preobložene s sadom, so se nam zdele res naše, saj so spustile korenine globoko v našo zemljo. V teh časih si tu čutil mnogo bolj kakor kdaj koli prej.

Na Stari log, na srce Suhe Krajine, je sijalo večerno, skoraj krhavo rdeče sonce. Takoj za njim se je strmo vzpenjalo pobočje Roga, pokritega s temnimi smrekovimi gozdovi. Po cestah je bil promet z vozovi, jezdec, ponekod se je trudno pomikala majhna skupina partizanov.

Kaj vse smo našli v Starem logu! Delavnice, urade, mesnice, pekarnice. Življenje je bilo tu za naše pojme takrat urejeno. Toda mi smo prinesli iz Notranjske vznemirajoče vesti. Ljudje so se pri nas ustavljali in ob našem pripovedovanju si lahko zasledili v slehernem nemiru. Ze dolgo prerokovana ofenziva se torej blizu. Danes ali jutri se lahko ples začne že tu.

Sedimo tako ob cesti v Kočevju. Marš, ki je trajal vso noč in ves dan, nas je utrudil. Mišice so popustile. Bolničarke so ranjenec prinesle od neke hrane, naši intendant pa so se zgubili v Stari log. V tem nas preseneti neko z vestjo, da je prišel Dakij.

Borci so grabili orožje in skakali čez cestni jarek; videl sem, da se je nek ranjenec skušal opreti na roko, drugi pa je dvigal glavo. Tako čudovito je vplivala ta kratka beseda nanje. Dakij!

V Dakiju sem si upodobil človeka, ki je nešteto krat šel skozi območje smrti in kot tak je bil lahko samo velikani, orjak, ki vedno snuje, ki je vsak trenutek pripravljen na velike stvari. Slišal sem o njem enainštirideset let, ko mi je pripovedoval

Kostja, ki je bil prišel iz Kočevske čete, se ves smrdeč po dimu, in je pri meni prespal. Dolgo noč sva govorila o njihovem življenju v globokem snegu v gorah, in tedaj se je povsod dotikal Dakija. Dakij je bil v Ložu, Dakij je bil na Verdun, povsod je bil Dakij in to vedno z mitraljezom, med prvimi v napadu.

V zgodnji spomladi dvainštiridesetega, ko sem močno okrat prekriziral Notranjsko, so Dakija povsod poznali. Radi so govorili o njem in želel sem si, da bi ga srečal. No, zdaj sem imel priliko, da ga vidim. Takrat se nisimo vedeli, da je general Roatta pred tisto ofenzivo zmerjal svoje oficirje in jim postavil Dakija za zgled. Zmerjal jih je (ostali so o tem dokumenti), da je dal v vrečo vse njihove vojne akademije človek, ki se je učil peči zemlje.

Stopal sem proti gruči, ki se je naglo večala. In kaj sem zagledal tam? Majhnega človeka z otroško preprostim smehljajem na nekoliko upadlih, neobritih licih. Stal je pri motorju, imel eno roko v žepu, z drugo pa je držal krmilo. Koliko preproste prave ljubezni sem takrat videl! Kako so se ti fantje in dekleta, izmed katerih so mnogi tiste dni padli, kosali v tem, koga bo Dakij spoznal. Dakij pa se je samo smehljaj in kazal pri tem male okajane zobe. Malo je govoril. Nosil je nizke škornje. Pete je tako nerodno shodil navzven, da ne bom tega nikoli pozabil. Spredaj so mu opaske vlekle navzdol jugoslovanske defenzivke, zadaj pa pištola.

Poslušal sem razgovor, poslušal, toda prave niti iz vsega nisem mogel dobiti. Samo čutil sem, koliko intimnosti in sreče je bilo v tistem njihovem kratkem srečanju, saj je lahko smrt kadar koli posegla med nje in jih za večno ločila. Najdražje je človeku življenje. Tistega, ki je bil brez strahu, ki je bil pripravljen dati življenje za stvar, za svobodo, je spremljala svojevrstna ljubezen, kakor je spremljala Dakija.

Potem, ko je bilo tistega konec, je Dakij le predrl krog, užgal motor, sedel nanj in s strahotno naglico odbrzel proti Kočevju, kjer je tudi njegov bataljon varoval prvo osvobojeno ozemlje.

2.

Kakih šest mesecev kasneje sem se spet srečal z Dakijem. Toda v povsem drugačnih okoliščinah. Tomičeva brigada je neke februarske noči zasedla Zagorico pri Vidmu, tako da nas je sonce našlo po hišah. Sneg

je bil globok in zmrazjen, da je krčevito škripal. Midva z Mitjo sva se zlekla v neki hiši na peč in zasmrčala, kar se je dalo. Zjutraj, ko nama je Nada hotela previti rane—Mitja je bil ranjen v roko, jaz pa v nogo—sva se napravila, kakor da ne slišiva in sva spala, dokler niso skuhal zajtrka. Ko sva se najedla, sem Mitji prižgal cigareto, potem pa sva spet legla.

Mitja je rad govoril o svojem dekletu, o katerem sem si v teh dneh, ko sva bila skupaj, ustvaril jasno podobo. Gotovo si je on njen lik v tistih časih mnogo olespal. Čeprav hotel človek z edinico, ob takih prilikah, ko čuva rano, rad gre v samega sebe in se nekako pomehkuži. Govoril bi še najrajši o bodočnosti in sicer o tisti, ki pride po osvoboditvi.

In tako sanjariva, sanjariva, kar prasne v sredo Zagorice težka mina. Sipe so zažvenketale, hiša se je stresla, strojnice so zaregljale in stvarnost se je začela. Nada je tako imela delo. V hišo so prinesli ranjenca, ki je dobil drobce v pleče. V našo sobo je bilo težko priti, ker so skozi vežo pogosto švrkale krogle. Ko sva Nado opozorila, da bo ranjenec težko nositi v to hišo, je dejala, da je drugod prav tako. In tako je pri tem ostalo.

Pod vasjo je široka cesta. V jarku ob cesti se je nabral tretji bataljon, v katerem sem videl Milana Dolenca in majhno, sključeno postavlo Mice Šlandrovo. Pripravljali so se, da preskočijo cesto, ki je bila pod ognjem. Popravljali so si na sebi obleko. Milan se je pripognil in prvi stekel. Za njim drugi, tretji. Četrti se je nekako spotaknil, padel in obležal. Začel se je zvijati in loviti za nogo. Nekdo je skočil k njemu na cesto, ga zgrabil za pas in ga vrgel v jarek. Kmalu so ga prinesli k nam. Ostali so šli za robom onkraj ceste na hrib, kjer so ležali v snegu ves dan do večera. Italijani so jih pogosto obmetavali z granatami.

Naša hiša se je polnila. Nada je imela roke krvave in si jih je morala sprati proti. Popoldne smo zvedeli, da so beli skušali predreti do naših položajev. Nekaj ranjenec je to pripovedoval tako, da smo ga vsi napeto poslušali. Tedaj pa zagrmel. Imel sem občutek, da se je naša hiša podrla. Soba je bila polna dima in vonja po ekrazitu. Ko se je malo poleglo, sem najprej slišal Nado spodaj, da je delala red. Levi vogal hiše je odneslo, tako je v zidu zazajala odprtina, skozi katero se je zunaj videl od dima in ometa umazan sneg. Svete podobe, Marija, Jezus, Sv. Anton Padovanski in še nekatere svetnikov, ki so bili italijanske narodnosti, je zletelo po tleh. Ranjenca, ki je ležal v tem kotu, je ob eksploziji ubilo. Pokrili so ga s šatorskim krilom in tako je ostal pri nas do večera, ko smo se umaknili in ga

zabili s seboj. Drugega dne siva ga še s štirimi mrtvimi vred zakopali v Dobrnič.

Na večer je bilo treba naše položaje izpopolniti. Bataljon, ki se je bil na nasprotnem hribu, je moral priti k nam. Tudi midva z Mitjo sva šla na položaje, ki so bili pod vasjo. Čeprav smo imeli v hiši precejšnjo odprtino, nam je bilo kar gorko, ker nam je Nada kurila. Zunaj pa je pritisnil strupen mraz. Meseč je svetil, kakor sveti samo v jasnih zimskih nočeh. Lezla sva od hiše do hiše in skakala iz sence v ceno, kakor sva pač mogla. To skakanje je utegnilo biti silno smešno. Neprijetni grom ob eksploziji min je zalival vse doline daleč naokrog. V dolini se je slišalo vpitje Petra Popivode, ki je klical Gubčeve brigado. Nekdo iz Gubčeve mu je odgovarjal. Toda vse to si med gromom težko razbral.

Z Mitjo sva se spustila po hribčku proti položajem. In vrag italijanski naju je najbrž opazil, kajti vrgeč nama je mino prav pod nos. Zračni pritisk naju je kar pomedel s poti. Ko sem nekako prišel k sebi, sem zagledal visoko nad seboj zvezdo, ki so v takih nočeh posebno oddaljene in majhne. Po ozračju je brenčalo nebroj svetlečih se krogel.

V tem se pojavi na mestu, kjer je pravkar eksplodirala mina, majhen človek, hujski kakor zlodej. Bil je Dakij. Skakal je in vpil:

CALIFORNIA.
Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Noyak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Fueblo: John M. Stonich.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.

ILLINOIS.
Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.
La Salle in okolica: Anton Udovick in Leo Zevnik.
Springfield: Joseph Ovca in John Goršek.
Virden: Fr. Harsich.

Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.
Witt: Luka Podbregar.

INDIANA.
Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.
Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Shular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit-Dearborn John Zornik, Joe Koršič.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobil.
Ely: John Teran in Matt Praprotnik.

MISSOURI.
St. Louis: John Spiller.

MONTANA.
Butte: Anton Zugel.
East Helena: Joseph Mihelich.
Red Lodge: K. Erzenožnik.

NEW JERSEY.
Elizabeth: Amelija Oblak.

NEW MEXICO.
Gallup: Mary in Jennie Marinšek.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.

OHIO.
Akron-Barberton: Alois Oceppek.
Bridgeport in okolica: John Vitez.
Cleveland: John Trebel, Anton Jankovich in Frank Hribar.
Fairport Harbor: Lovrenc Bajc.
Girard: John Kosin in Andrew Krvin.

PENNSYLVANIA.
Alliquippa: Geo. Smrekar.
Avela: Frank Bregar.
Carmichael: Anton Zupančič.
Crafton-Moon Run: Jennie Jersa.
Canonsburg-Strabane: Jacob Payčić.
Export: Jos. Britz.
Forest City: Anthony Drasler, Jr., Frank Leben.
Hermine: Anton Zornik.
Johnstown in okolica: Frank Cvettan.
Latrobe: John in Mary Fradel.
Houston: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Sharon: Joseph Cvelbar.
Potovalna zastopnika za Proletarce, Ameriški družinski koledar in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermine, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cvettan, Johnstown.

WASHINGTON.
Seattle: Lucas Debeljak.

WEST VIRGINIA.
Elm Grove: Frank Kosen.
Star City: Lawrence Selak.
Thomas: Lenhart Werdinek.

WISCONSIN.
Milwaukee in West Allis: Louis Barborich.
Sheboygan: Frank Stih.
Willard: Matt Malnar.

WYOMING.
Kemmerer in okolica: John H. Krzinskik.
Rock Springs: Frank Remitz.

"Kdo je tu?"
Midva pa kar naprej leživa v snegu.
"V redu ljudje, Daki. Samo ne razgrajaj, ker te lahko tam pinhejo." je brundal Mitja.
(Konec prihodnjic.)

Madžarska proti Jugoslaviji

Od kar je kominform v boju proti Titu in jugoslovanski komunistični stranki, so se odnosi med Budimpešto in Beogradom jako poslabšali. Iz Londona je bilo poročano, da je madžarska vlada nedavno izgnala skoro vse osebe v jugoslovanskem poslanstvu.

V Beogradu sedaj enako vračajo.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi po pravke v slučaju pomoči.)

Pevski zbor Prešeren — Jesenski koncert v nedeljo 14. novembra v dvorani SNPJ.

Bazar Progresivnih Slovencev, krožek št. 9, v soboto 4. decembra.

Federacija SNPJ priredi božičnico za člane mladinskega oddelka SNPJ v nedeljo 19. decembra v enotni dvorani.

"Nada" št. 102 SNPJ—Silvestrova zabava v sredo 31. decembra v enotni dvorani.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnštvo, ki bo poslalo potrebne listine in informacije.

CALIFORNIA.
Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Noyak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Fueblo: John M. Stonich.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.

ILLINOIS.
Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.
La Salle in okolica: Anton Udovick in Leo Zevnik.
Springfield: Joseph Ovca in John Goršek.
Virden: Fr. Harsich.

Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.
Witt: Luka Podbregar.

INDIANA.
Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.
Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Shular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit-Dearborn John Zornik, Joe Koršič.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobil.
Ely: John Teran in Matt Praprotnik.

MISSOURI.
St. Louis: John Spiller.

MONTANA.
Butte: Anton Zugel.
East Helena: Joseph Mihelich.
Red Lodge: K. Erzenožnik.

NEW JERSEY.
Elizabeth: Amelija Oblak.

NEW MEXICO.
Gallup: Mary in Jennie Marinšek.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.

OHIO.
Akron-Barberton: Alois Oceppek.
Bridgeport in okolica: John Vitez.
Cleveland: John Trebel, Anton Jankovich in Frank Hribar.
Fairport Harbor: Lovrenc Bajc.
Girard: John Kosin in Andrew Krvin.

PENNSYLVANIA.
Alliquippa: Geo. Smrekar.
Avela: Frank Bregar.
Carmichael: Anton Zupančič.
Crafton-Moon Run: Jennie Jersa.
Canonsburg-Strabane: Jacob Payčić.
Export: Jos. Britz.
Forest City: Anthony Drasler, Jr., Frank Leben.
Hermine: Anton Zornik.
Johnstown in okolica: Frank Cvettan.
Latrobe: John in Mary Fradel.
Houston: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Sharon: Joseph Cvelbar.
Potovalna zastopnika za Proletarce, Ameriški družinski koledar in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermine, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cvettan, Johnstown.

WASHINGTON.
Seattle: Lucas Debeljak.

WEST VIRGINIA.
Elm Grove: Frank Kosen.
Star City: Lawrence Selak.
Thomas: Lenhart Werdinek.

WISCONSIN.
Milwaukee in West Allis: Louis Barborich.
Sheboygan: Frank Stih.
Willard: Matt Malnar.

WYOMING.
Kemmerer in okolica: John H. Krzinskik.
Rock Springs: Frank Remitz.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, 23, ILLINOIS

Priporočam

Prvi Slovenski Hotel V FLORIDI

Izborna kuhinja.

Balincanje in druge igre.

Obrežje, kopanje v morju, zabave vse sorte v izobilju.

ANDREW SPOLAR

Albion Hotel

Bradenton Beach - CORTEZ, FLORIDA

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREETTol. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. Sat. and Sun.)
8:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer - Call Austin 5700

Just Things

By Clarence Zaitz

The Progressive Slovene Women's program reminded me of the old days when I used to attend Slovene plays with my parents. At that time I knew a lot less Slovenian than I do now, and I didn't have any interest in the plays outside of the acting. I can remember how conspicuous I felt when the entire audience would burst out laughing, and I didn't know just what they were laughing for.

The group from Detroit that put on the play "Svet Brez Sovraštva," did very good as was evidenced by the fact that many of the women of the audience had tears in their eyes at times. Other times, everyone was laughing hilariously. That in itself is proof that the acting was expertly done.

In fact, the play held my attention more than it might have if it had been in English. If it had been in English, I'd probably let a few parts slip by without much attention. But as I was straining to hear every spoken word so that I could search around in my memory and attempt to translate it, the play held my attention from start to finish.

Most of the time, I could pretty well figure out what the people were laughing at when they laughed, but a few times I didn't. I asked my friend, who in turn asked another friend, and in a "round about" and "second hand" fashion, I was able to figure it out.

When I was a little kid, I can remember how after the plays we used to feel quite proud of ourselves when we were able to pick out some person on the crowded dance floor and say "there's the guy that played... in the play."

It's still fun to find the people in real life after they have just performed on the stage—and it is even more fun to personally meet the people.

After most of the official business had been taken care of at the last SNPJ Pioneer meeting, the floor was turned over to the younger members, who were asked to explain just why

they didn't attend more meetings, and if they had any suggestions toward improving this situation.

One of the first girls to take the floor was Gloria Bohinc, a member of the Progressive Slovene Women. She expressed herself very clearly, saying that it was the third meeting she had attended in three years, and she didn't see or hear anything at the meetings that would make her eager to attend again. She described some of the activities that take place at the PSW meetings, and said that if more activity—in the field of projects of various sorts—could be induced into lodge meetings, it would help a lot to improve attendance.

Most of the young members that had been afraid to get up and say anything, finally built up their courage after Gloria started the ball rolling. It wasn't long before we were hearing comments of all kinds.

Grace Gerdanc in expressing her viewpoint, mentioned the fact that the juvenile circles were taking up much of the time and interest of the young members.

A committee composed of several young boys and girls was selected and is scheduled to meet before the next regular meeting of the Pioneers. The objective of this group will be to plan what should be done to make the meetings more attractive to the juvenile members.

Everyone knows that the guys and gals of today would much rather go to a dance, or to a show than to sit through a long meeting in which they have no active interest.

Sure, everyone knows that the youth of today is too interested in the opposite sex. They wouldn't be so apt to miss the meetings if they knew that they'd meet a nice girl or a fella there—they wouldn't want to miss the meetings if they were assured of a good time.

Girls like to meet boys, and vice versa—so if all the boys come to the meetings, all of the girls will want to come. It works out the other way around, too.

SHARP REPLY

Mess Sergeant: "You're not eating your fish. What's wrong with it?"

Soldier: "Long time no sea."

What Makes This Profit Legitimate?

"What is a fair profit?" asks Professor Willford I. King, propagandist for the "Committee for Constitutional Government," a lavishly financed lobby for the Rich. The professor answers his own question by commenting on an article recently published in the "Harvard Business Review."

The article told how a group of promoters, about a year ago, put up only \$150,000 of their own money and made \$9,825,000 profit, or 6,550 per cent, in a deal which changed the government owned "Big Inch" and "Little Inch" oil pipelines into privately-owned natural gas lines.

"Prudent financiers may well question," the article said, "whether public confidence can be retained if a few insiders continue to take such huge profits, with little or no risk."

The good professor disagrees. "Such an attack on this promotion," he declares, "indicates either a sad lack of sound education on the subject of profits, or an infiltration of collectivist ideology."

"In orthodox economic theory, any profit, honestly and legally obtained, is legitimate."

That word "honestly," of course, rather "begs the question," but we leave our readers to judge between the author of the article and Professor King. What is a legitimate profit when you take no risk?

Not So Bad

White Collar Man: One who carries his lunch in a brief case instead of a pail.

Oil Men Flock To Hollywood

Attracted by the bright lights, the girls, the glamor, and the publicity, millionaires from the oil fields of Texas are flocking to Hollywood for a fling at motion pictures. The early-day tycoons, the men whom F. Scott Fitzgerald called "the last tycoons," worried by shrinking foreign markets, the side-swiping of J. Parnell Thomas, and the specter of television, are showing a tendency to back away from the industry they founded, and their weariness is providing the brash young men from Texas with an opportunity to take over. Needless to say, Hollywood's large assortment of professional hangers-on, always eager to clip a new batch of "suckers," are encouraging the Texans to think of themselves as talented impresarios. While the spectacle which is shaping up promises to be exciting, it has brought consternation to the best talents in the industry, already deeply disturbed by what has happened in Hollywood since the producers so ignominiously capitulated to the Thomas committee.

—The Nation.

Louie Got Fired

Louie, a janitor in a downtown Chicago skyscraper got fired recently. His offense was he was too old. He was just 71, and in good shape, with only one tooth out of his head. He could do the work well, and had been late only once in all the years of service; that was when the politicians switched to daylight saving time without reminding him about it. He was so mad then he wouldn't talk for two days then. But everybody liked him. Just the same they figure when a fellow's 71 he ought to get fired for keeps.

President of NAM Attempts To Place Blame for High Costs

PHILADELPHIA (FP)—What's the "greatest internal danger now facing America?"

According to Pres. Morris Sayre of the National Association of Manufacturers, it is the belief that the high cost of living is caused "by a fundamental weakness in the American enterprise system."

Sayre sounded upset as he told a dinner meeting of industrialists here that "the people are being told today's prices are the result of the insatiable greed of business for profits."

Anyone who says anything to create this impression, Sayre calls an "imported provocateur, homegrown collectivist and screwball politician," who is trying to confuse the American people.

Sayre's reasons for zooming prices include the "three rounds of wage increases since V-J day, shortages of goods and materials," and something he terms "tremendously increased consumer purchasing power."

Sayre's smokescreen in Philadelphia was nothing new, of course. The NAM has long been proud of and loud in its efforts to educate the American people on the reasons why babies are getting less milk these days and school kids are wearing torn shoes.

A recent issue of the NAM News says its "presentation of facts on OPA was one of the most constructive tasks in the public interest which this association has ever undertaken."

The Only Creature That Can Be Skinned Twice

MAN—the only animal that can be skinned twice; the only creature able to read its own market quotations; tool-maker and tool-user and collector of words; alone of all organisms capable of changing his environment until he can no longer survive in it; whose search for abundance has given him greater wants and whose search for security has yielded him greater hazards than ever his savage forefathers knew; ever-aspiring to be more than an animal; unable to survive unless he becomes more than an animal, and fully capable of achieving this aspiration once he ceases to consider himself and his fellows as animals to be skinned and given a market price.—Industrial Worker.

Again—Who Freed Ilse Koch?

Labor asks again—what high army official yielded to mysterious money or influence, and freed Ilse Koch from punishment for her crimes?

There is even more reason for asking that question now, because of an amazing "explanation" issued by the army.

The human skins which Frau Koch, wife of the commander of the notorious Buchenwald "concentration camp," had made into lamp shades and other articles, were stripped from Germans, her own people.

For that reason, the army said, "her crimes were not international crimes, and therefore not war crimes."

Apparently that was not the view of the army "war crimes tribunal" which found Ilse Koch guilty and sentenced her to 20 years in prison, only to be over-ruled by higher army authorities. They shocked both American and German public opinion by cutting her sentence to four years, which means she will be free in a few months.

The army is keeping a tight lid on the record of its proceedings in this amazing case. What is being covered up, and to protect whom? Who got the money? The American people are entitled to an answer.—Labor.

Copy Cats

Speaking of un-American activities, just how many investigators are needed to investigate them? With the blessing of Representative J. Parnell Thomas, a nation-wide conference of state un-American activities committees was held recently in Los Angeles. Out of this meeting has come the Inter-State Legislative Conference on Un-American Activities, which intends to solicit the participation of scores of civic, veteran, patriotic, and fraternal organizations. It would seem to be merely a question of time until every state has a committee patterned after the six now in existence. At this rate, there will soon be several thousand investigators for every registered member of the Communist Party in the nation.—The Nation.

An impure man is every good man's enemy.—Henry Ward Beecher.
Cultivation to the mind is as man's enemy.—Cicero.

A Profitable Venture

For millions of civilian Americans the last war was a great and profitable venture. Its cost in casualties was relatively low, everybody on the home front had a job, and wage and profit levels dimmed depression memories of insecurity and privation to a half-remembered dream. Boom towns sprang up overnight, and Main Street merchants turned over their huge inventories of food and clothing at the frenzied pace of the carnival midways which could so often be found at the outskirts of town. The therapy of usefulness reduced the class of unemployables to the vanishing point.

Today there is discernible in millions of Americans—though they vehemently deny the fact—a certain longing for a return to war-time conditions. At almost any lunch counter or newspaper stand one may overhear office workers and laborers, on whom the real cost ultimately falls most heavily, expressing a light-hearted willingness to have a brand-new war to live through all over again. Many a war enthusiast of course has other motives—stemming from political or patriotic emotions or personal psychological quirks—and upon the logic or moral justification of these attitudes our future fortunes as a nation will cast a final judgment. But so far as popular militarism is based on an assumption that we can and will fight the last war all over again in an economic sense, it is based upon illusion, for all our potentials for another luxury war have been exhausted. Another war of the same magnitude must inevitably impose austerity conditions on the American economy.

—The Nation

MORALE IN GREECE

BY M. M. LANDIS II

In the Chicago Sun-Times LOGANSPOOT, Ind.—Secretary of State Marshall made a special trip to Greece to see why the Greek army isn't doing better with all the supplies we have been sending it.

Something is wrong. The Greek army has had everything American money could buy in military equipment, uniforms and food. It has had the best advice of American officers in the field. In numbers it has increased from ten times to twenty times the size of the guerrilla forces.

Yet in spite of these odds, and the great number of captured guerrillas who have been executed, the civil war goes on.

The Greek war minister claims that the morale of the Greek army has been impaired by aid given the guerrillas by Albania, Bulgaria and Yugoslavia.

If this is so, how about the morale of the guerrillas? How can it stand up against the wealth of the United States?

If Gen. Marshall is interested in this subject, it might pay him to read "Report on the Greeks," a recent book published by the Twentieth Century Fund.

This book reports the findings of a team of investigators sent to Greece by the Fund about the time the Truman Doctrine was announced. The team was headed by Frank Smothers, and experienced foreign correspondent and former editorial page editor of the Chicago Sun.

As part of their job, these Americans visited a guerrilla mountain hideout deep in central Greece. It was a pocket in government-held territory, a long way from the frontier.

Most of the guerrillas were wearing at least parts of Greek army uniforms. Their weapons were English, German and Italian rifles and sub-machine guns, which they claimed to have captured from Greek army units and from Rightist bands.

A guerrilla captain admitted that life on the mountain was hard, but he said his men would fight for 50 years for what they believed in if the alternative was prison and death. Their morale was surprising.

As the Americans went down the mountains, the guerrillas sang them a song of farewell. Translated, one of the choruses went:

"We want to build a new society.

"All the people all over the world to be united,

"Crowns and thrones to be swept away,

"No massacres to take place again."

Some of these Greeks are Communists, and no doubt we have to shoot them. But why can't our Greeks have morale like that?

No Landlords

The people of Burma, next door to India, must have learned something from the Irish.

The British long ruled Burma and owned a lot of its land. Since the war, Burma has set up its own government. This week, the new parliament passed a bill "nationalizing" all the land in Burma, but providing "compensation" for its former owners.

That's about the way the Irish got rid of British landlords years ago. As in Ireland, the land in Burma is being turned over to small working farmers.

Small business men are going through the wringer at an increasing rate. In the first four months of 1948, more than 1,600 firms failed, the worst record since before the war. (Failures in the same months of 1947 totaled 338.)

Retail stores, hotels, laundries, building material firms and clothing factories are having it toughest.

Real Foreign Policy

What is a real foreign policy? Is it possible to create an American approach to the rest of the world which would find us not the dictator but the benefactor? It is possible to have a policy which spells peace instead of war, yet sacrifices no American public interest?

Yes, it is—most emphatically. But it is not to be achieved either through Truman and his Marshall, or Dewey and his Dulles, all of whom are involved in today's

Here's Why Eyeglasses Cost You Twice as Much As They Should

The "Spectacles Trust"—composed of eyeglass manufacturers, wholesalers, retailers, opticians and "eye doctors"—has operated with impunity for many years, but is running into trouble at last.

Recently, a Federal Court at New York upheld a Department of Justice anti-trust suit against 35 eyeglass manufacturers, and ordered them to stop killing competition by wrong use of patents and many other monopolistic practices.

The two biggest manufacturers are the American Optical Company and Bausch and Lomb. The latter was found to have some queer connections with German "cartellists" before the war.

On October 18, next, a Federal court at Chicago will hear Justice Department charges against 3,000 "eye doctors" accused of accepting millions of dollars of "rebates" from the "Spectacles Trust". The rebate system is described like this:

Someone's eyes are examined by an oculist or "optometrist," who, as a professional "eye doctor," is supposed to have a high "code of ethics."

The oculist charges his usual "fee," and sends the "patient" to an optician, who charges \$20 for a pair of "glasses."

Of the \$20, about \$11.50 goes to pay for the glasses and profits on them, and the remaining \$8.50 goes to the "eye doctor" as a "rebate."

The patient, of course, does not know that the cost of his glasses has been almost doubled by the eye doctor's secret "rake-off"—Labor.

Another Fine Argument For Health Insurance

Army chiefs announced that two of each three recruits need so much dental treatment that the army dentists are "swamped," and just can't do the job.

The teeth of the volunteers and draftees are so poor that, to get enough men, the army says it has to take anyone who "has two jaws and 12 teeth," that is only about one-third of the 32 teeth nature gave man.

Now, of course, in the big majority of instances, these recruits have bad teeth because their parents didn't have sufficient money to give them proper dental care.

To handle this problem, the army is talking about drafting dentists. That would further increase the shortage of dentists to take care of the civilian population.

Britain has the same problem, in even greater degree, because teeth in England are shockingly bad, especially among the poor.

The British Labor government, however, has faced the issue and is meeting it by a system of "health insurance" that provides dental and medical service for all, including the poor.

—Labor.

ABOUT KINGS

The class composition was about "Kings." One boy wrote this:

"The most powerful king on earth is Wor-king; the laziest, Shir-king; the wittiest, Jo-king; the quietest, Think-king; the slyest, Wink-king, and the noisiest, Talk-king."

THE MARCH OF LABOR

